

เปลือยใจ

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

เทศน์บนศาลา วันที่ ๑๘ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๘

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ปฏิบัติกัน นั่ง...เอาใจไว้ นะ เราเกิดมาเราปรารถนาความสุข เราจะหาความสุขจากที่ไหน
ความสุขจากในปัจจุบันนี้มันจะอยู่กับเราตลอดไปไหม ถ้าความสุขอยู่ในปัจจุบันนี้มันอยู่ตลอดไป
มันเป็นไปได้ไหมละ สิ่งที่มีมันเป็นไปได้แต่เราก็ถวิลหา ถ้าสิ่งนี้เป็นความสุข เราจะอยากให้อยู่
กับเรานานๆ สิ่งที่เป็นความทุกข์เราอยากจะปฏิเสธ สิ่งนี้มันเป็นอดีต-อนาคตนะ

ขณะที่มีความสุขมันก็เป็นอดีตไปแล้ว เพราะหัวใจมันรับความสุขแล้ว เหมือนพลังงาน
พลังงานสิ่งที่ตัวพลังงานมันเข้าไปใช้พลังงานในประเภทใด พลังงานนั้นได้ใช้ไปแล้วนะ เวลามัน
เคลื่อนมา สิ่งนี้มันเป็นอดีต-อนาคตแล้ว มันไม่เป็นปัจจุบันหรือก จิตมหัศจรรย์ขนาดนั้นนะ

แล้วจิตนี้ตัวปฏิสนธิได้มาเกิดเป็นเรา แล้วเราเกิดมาพบพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนา
เป็นธรรมโอสธ สิ่งทีธรรมโอสธ ธรรมะ แล้วโอสธด้วย คือ มันเป็นยารักษาหัวใจใจ ธรรมโอสธ
นะ เพราะว่าอะไร เพราะว่าร่างกายมันต้องอาศัยอาหารเป็นเครื่องดำรงชีวิต แต่หัวใจเวลามันทุกข์
ร้อนจะเอาอะไรไปแก้ไขมัน เราปรารถนาหาความสุข

แต่ถ้าเราหาไม่ตรง หาไม่เจอ หาความสุขไม่เป็น มันจะเอาความสุขมาจากไหนละ เพราะ
เราคิดว่าสิ่งที่เราประสบในโลกนี้มันเป็นความสุขใจ สิ่งที่เป็นความสุข คือระบบธุรกิจเขาสี เขา
พยายามจะหาสิ่งที่เป็นประโยชน์ สิ่งที่เป็นความสุข เพื่อมาเป็นสินค้าให้กับโลกใช้ใหม่

เรามีเงิน เรามีทอง เราก็ไปซื้อการบริการจากเขา แล้วมันเป็นไปได้ไหมละ ขนาดสินค้า
บริการ เขาบริการเราเป็นชั่วครั้งชั่วคราว แม้แต่เรามีเงินซื้อนะ แต่ขณะที่สินค้านั้นไม่มี หรือสิ่ง

ที่ว่าในโอกาสนั้นมันเคลื่อนไป เราจะหาสิ่งที่มันมีเงินซื้อแล้วมันจะเป็นประโยชน์กับเรา มันจะเป็นไปได้ไหม มันเป็นไปได้หรือไม่ได้หรอก

สิ่งที่เป็นไปได้ไหมนะ โลกนี้เป็นโลกสมมุติ สิ่งที่นี่ มันเป็นการสมมุติกัน สมมุติไว้ว่า เพราะมันเป็นสิ่งที่เราเกิดมาโดยตามกรรม ถ้ากรรมของคนเกิดมาดีนะ คุณ คุณอย่างที่เกิดมาเป็นจักรพรรดิ เขามีขุนนางแก้ว ขุนคลังแก้ว ขุนพลแก้ว สิ่งที่เป็นขุนพลแก้ว สิ่งนี้ปรารถนามันมาโดยบุญ สิ่งที่มาโดยบุญนะ ขุนคลังแก้วจะปรารถนาขนาดไหนก็ได้

ในพระไตรปิฎกนะ จักรพรรดิจะลองขุนคลังของตัวเอง เรียกขุนคลังนั้น กับจักรพรรดินั้น ออกไปกลางแม่น้ำ แล้วเรียกหาเงินทองเดี๋ยวนั้นเลย นี่บอกต้องการเงินๆ ออกไปอยู่กลางแม่น้ำ ด้วยกันสองคน อยู่ในเรือลำเดียวกัน มันจะเอามาจากไหนล่ะ นี่ขุนคลังแก้วก็เอามือจุ่มลงไป ในแม่น้ำ พอยกมือขึ้นมาจากแม่น้ำนั้น นั่นก็เงินทั้งนั้นเลย นี่ขุนคลังแก้ว สิ่งนี้มาโดยบุญ คำว่า”มาโดยบุญ” เขาสร้างสมของเขามานะ

เราสร้างสมบุญมา เราถึงได้เกิดเป็นมนุษย์ แล้วพบพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนา คนใช้พระพุทธศาสนาในสถานะของอะไร ว่าชาวพุทธกัน ในสังคมของชาวพุทธเราเนี่ย ใช้ศาสนาพุทธเป็นพิธีกรรมเท่านั้น สิ่งนี้...พิธีกรรมนะ

เราเกิดมาเป็นชาวพุทธ เป็นทุกข์เป็นร้อนกันมากเลยที่เราตายไปแล้ว จะไม่มีคนมาสวดมาตिकाบังสุกุลให้ไง ใช้ศาสนาพุทธต่อเมื่อชีวิตนี้สิ้นไปแล้วไง ตายไปแล้วนะ กลัวคนจะไม่ได้มาทำบุญกุศลให้กับซากศพของเรา ไม่ได้คิดเลยว่าเวลาตายไปแล้ว จิตออกจากร่างไปแล้ว ขณะที่ชีวิตอยู่นี้ต่างหาก ทำคุณงามความดีมันก็สะสมลงที่หัวใจ เพราะหัวใจนี้ พลังงานตัวจิตนี้เป็นผู้ที่ทำ ถ้าเรามีมโนกรรม เรามีความคิด เรามีเจตนา บุญเกิดจากเรา

คุณ เวลาเขาไปทำบุญกัน พ่อ แม่ ปู่ ย่า ตาย ยาย ยิงปู่ ย่า ตาย ยายนะ เขายังซึ่งในชีวิต นี้ผ่านโลก ผ่านร้อน ผ่านหนาวมามาก แล้วเวลาไปทำบุญกุศล มันออกมาจากหัวใจใจ มันซึ่งในชีวิตนี้ว่าชีวิตนี้มันสมบุกสมบันมาขนาดไหน แล้วเราก็จะต้องสิ้นจากชีวิตนี้ไป หาที่พึ่ง หาที่ปรารถนา ทำบุญด้วยความศรัทธา พ่อแม่ก็ยังมีอายุปานกลาง ทำบุญก็ทำบุญแบบเรายังมีโอกาส ยังมีเวลา ลูกๆ เด็กๆ มันทำบุญนะ ไปวิ่งเล่นกัน สิ่งนี้ไปวัดสกุณผลิตเพลิน ไปเล่นกัน

ขณะที่ไปทำบุญด้วยกัน ตั้งแต่ ปู่ ย่า ตาย ยาย พ่อแม่กับลูกนี่บุญกุศลได้ต่างกัน ต่างกันตรงเจตนาไง เจตนาคือ การเปิดโอกาส สิ่งที่มีโอกาสมากขนาดไหน บุญกุศลก็ได้มากขนาดนั้น สิ่งที่เปิดโอกาสได้น้อย ทำบุญสักแต่ว่า เด็กๆ ไม่ได้ว่านะ มันเป็นสัญชาตญาณของเขา เขามาวัดเขาก็สนุกเพลิดเพลินไปประสาเขา ขณะเพลิดเพลินไป เขาสนุกเพลิดเพลินคือจิตเขาจ่อตรงนั้นไง จิตเขาไม่ได้จ่อที่บุญกุศล เขาไม่ได้คิดว่าการสละนี้ สละออกมาจากเจตนา เห็นไหม ที่ว่าการกระทำของจิตนี้ต่างหาก

เราทำบุญกุศล ทำคุณงามความดี มันสะสมลงที่จิตดวงนี้ จิตดวงนี้ถึงพาไปเกิดไปตาย สิ่งที่เกิดไปตาย ขณะที่ตายไปแล้ว จิตออกจากร่างนี้ไปแล้ว ร่างนี้มันเป็นแค่ธาตุ ๔ มันเป็นวัตถุอันหนึ่ง มันเป็นก้อนๆ หนึ่ง สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีการเกิดเป็นธรรมดา มันต้องสลายไปเป็นธรรมดา แต่มันมหัศจรรย์ มหัศจรรย์ตรงไหน มหัศจรรย์ สิ่งนี้มันเกิดมาจากกรรมของมารดา มันมีจิตเข้าไปถือครองเป็นเจ้าของ

ถ้าไม่มีจิตปฏิสนธินะ ไช้ของมารดา รอบเดือนของสตรีมีประจำ แล้วไข่นั้นมันจะถึงรอบเดือนมันก็เสียไปเป็นล้านๆ ฟองนะ แต่ถ้ามีจิตไปปฏิสนธิ ปฏิสนธินี้เกิดในครรภ์ของมารดา พอเกิดในครรภ์ของมารดามันก็เป็นต่อม เป็นร่างกาย เป็นเด็กขึ้นมา มันเกิดมาจากนั้น แล้วเกิดมาแล้วก็เจริญเติบโต ใช้ชีวิตไป ใช้ชีวิตในโลกนี้ไป จนเป็นผู้ใหญ่ จนถึงที่สุด เวลามันตายไป ความมหัศจรรย์ของมันคือว่า สิ่งในร่างกายมันส่งต่อกันนะ จากเด็กจากผู้ใหญ่

สิ่งมหัศจรรย์ของที่เป็นธาตุ ๔ มันพัฒนาการของมันไปด้วยอะไรละ ด้วยกรรมไง เพราะอะไร เพราะเด็กบางคนตายตั้งแต่ในครรภ์ของมารดา เด็กเกิดมาแล้วอายุไม่มากตายไปก็มี อายุเกิดมาปานกลางก็มี อายุยืนถึงที่สุดก็มี จนมันเป็นความมหัศจรรย์ เขาหลงเป็นสิ่งมหัศจรรย์ของโลกนะ ร้อยกว่าปีๆ อายุยืนที่สุดในโลก สิ่งนี้เขาเชิดชูกัน

แต่ขณะที่มันตายไป ตายไปแล้วก็กลับไปเป็นธรรมชาติของเขา กลับสลายไปธรรมชาติของเขา ถ้าไม่มีการเผา ไม่มีการทำลาย มันก็กลับไปสู่ธาตุดิน ธาตุน้ำ ธาตุลม เหมือนกันอย่างนั้น อยู่แล้วโดยธรรมชาติของเขาเห็นไหม นี่คือร่างกาย

เวลาตายไปแล้วถึงจะใช้ศาสนาแค่เป็นพิธีกรรม ว่าได้ทำบุญ ไม่ได้ทำเลย ตายไปแล้วเพียงแต่เป็นเหตุให้ลูกหลานมันคิดถึง มันอาลัยอาวรณ์ มันทำบุญกุศล ต้องอุทิศส่วนกุศลให้กับคน

ตาย เขาเป็นคนทำเขาควรเป็นคนได้ เขาได้นะ เพราะเขานิมนต์พระมา เขาทำบุญกุศล นี่สะพาน
ง

เวลาพระสวดมาติกา กุสลา ฆมฺมา อกุสลา ฆมฺมา เตือนคนเป็นนั่นล่ะ คนที่ทำบุญนั่นล่ะ กุ
สลา ฆมฺมา ถ้าผู้ที่ตายนี้ทำบุญกุศลมา จิตดวงนี้เขาไปในทางที่ดี ถ้าจิตดวงนี้ทำบาปอกุศลมา เขาก็
ต้องไปตามกรรมที่เขาทำไว้ บุญกุศลอันนี้ถ้าส่งถึงเขา เขาก็ได้รับ มันก็ได้รับ เวลาสวดมาติกา
สวดให้คนเป็นฟัง คนตายก็ตายไปแล้วไง

นี่จะบอกว่า ในศาสนา เราจะใช้ศาสนาเมื่อใด ธรรมโอสธ โอสธตั้งแต่เกิด ตั้งแต่เรามีชีวิต
อยู่ แล้วเราซึ่งใจในศาสนา ธรรมโอสธคือสิ่งที่มันเจือจาง เจือจางความทุกข์ในหัวใจให้มันเบา
บางลงนะ ถ้ามันเบาบางลง

แต่เราไม่ได้คิดอย่างนั้นไง เพราะจิตใจเราเป็นเด็กอ่อน จิตใจเราเป็นเด็กอนุบาล เวลาถือ
ศาสนาพุทธก็ถือแบบถือผีถือสาวง อ้อนวอนเอา ขอเอา ทำบุญกุศลแล้วทำไมไม่เห็นได้บุญกุศล
ตามที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่าสะพานแล้วจะได้บุญกุศล ให้ชีวิตสัตว์ เราปาณา
ติปาตาฯ ไม่ทำลายเขา ชีวิตเราจะยังยืน เราสะพานไปแล้ว ได้โภคทรัพย์ จะได้อย่างนั้นมา สิ่งนี้
มันเป็นการทำ มันเป็นสัจจะความจริง สัจจะความจริงนะ ทำสิ่งใดต้องได้สิ่งนั้น ตอบสนอง
แน่นอน แต่การกระทำนี้มันมีตัณหาความทะยานอยากไป สะพานออกไปแล้ว มันก็จะมีผลตอบแทน
อย่างนั้นไง ผลตอบแทนมันมีกรรมมาบัง กรรมดีกรรมชั่ว แล้วกรรมอดีต กรรมอนาคต กรรม
ปัจจุบันนี้มันก็กลับไป กรรมถึงเป็นอจินไตย

สิ่งที่เป็นอจินไตย ๔ อย่าง คือปัญญาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เรื่องโลก เรื่อง
กรรม เรื่องฌาน เรื่องความสงบนี้เรื่องฌานเป็นอจินไตย เพราะมันมีละเอียดอ่อน ความ
ละเอียดอ่อน ความสุขุมมันต่างๆ กันไป

เราทำบุญกุศลเพราะอะไร เพราะเราเกิดเป็นชาวพุทธ แล้วเราเชื่อธรรมขององค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้า ว่าการกระทำอย่างนี้เป็นคุณงามความดี ถ้าเราทำอย่างนี้เป็นคุณงามความดี มันก็
เป็นคุณงามความดีจริงๆ จริงๆ เลยนะ ผู้ที่เป็นผู้เสียสละ ไม่เอาเปรียบคนอื่น ผู้ที่มีศีล ผู้ที่มี
คุณธรรม มันรำลืออะไร รำลือไป แต่สิ่งนี้เขาเก็บกันไว้ในหัวใจ เขาไม่ค่อยพูดออกมา

แต่ขณะที่เราทำ เราก็ต้องการสิ่งนี้ตอบสนองไง สิ่งที่ตอบสนอง สิ่งที่มีความพอใจของเรา พอใจใคร? พอใจกิเลสไง กิเลสมันเรียกร้อง กิเลสมันแสวงหา กิเลสมันต้องการสภาวะแบบนั้น มันคิดของมันไปนะ เวลามันทุกข์มันยาก หัวใจค้นหาความทะยานอยากมันพร่องอยู่เป็นนิจ ไม่มี ความอึดเต็มของมันเลย

แม้แต่มั่งมีศรีสุขขนาดไหน มันก็ต้องการมากไปกว่านั้น มากไปกว่านั้น แล้วมันก็บอกเรา ทำบุญแล้วยังไม่ได้บุญๆ ทำไมคนอื่นเขาทำของเขา เขาได้บุญของเขา บุญของเขาถ้าเป็นเรื่องของ ค้นหา เขาก็ไม่พอใจเหมือนกัน เขาก็มีความปรารถนามากกว่านั้นเหมือนกัน เขาก็มีความรู้สึก เหมือนเรานี้แหละ ถ้ามันคิดโดยกิเลสนะ

แต่ถ้ามันคิดโดยธรรม เราทำคุณงามความดี เราสละทาน เรานับถือศีล เราประพฤติปฏิบัติ เพื่อใครล่ะ ก็เพื่อหัวใจดวงนี้ ความสุขคือ ความพอใจของเรา ถ้าเรามีความพอใจ เรามีความสุข ของเรา ความสุขอย่างนี้เกิดมาจากอะไร? เกิดมาจากเราพอ เราไม่ดิ้นรน เราไม่แสวงหาไปตามทาง โลกเขา เราไม่ไปตามโลกเขา เห็นไหม ธรรมโอสธ ธรรมโอสธรู้จักอึดพอตั้งแต่การดิ้นรน ถ้าไม่ ดิ้นรนเราอยู่ประสาเรา แต่บอกว่าไม่ดิ้นรน ไม่ดิ้นรนอย่างไร ในเมื่อเราเกิดมามีปากมีท้อง มีปากมี ท้องนี้เป็นหน้าที่การงานนะ มีปากมีท้องนี้เสมอกัน

สิ่งที่เสมอกัน คุณสิ ภิกษุที่บวชมากก็มีปากมีท้องเหมือนกัน เวลาออกภิกขาจารทำไมมีสิ่ง อาหารตกเลี้ยงชีวิตได้ล่ะ ปัจจย ๔ ทำไมเลี้ยงชีวิตได้ล่ะ เลี้ยงชีวิตได้อยู่แล้ว แล้วเราอ้างว่าเรา ปัจจย ๔ เราต้องหาปัจจย ๔ หามาเพื่อใคร? หามาเพื่อธาตุขันธ์ หามาเพื่อการดำรงชีวิต หรือหามา เพื่อกิเลส หามาเพื่อปรนเปรอมัน เห็นไหม ความทุกข์มันเกิดตรงนั้นไง มันเกิดสิ่งที่มันดิ้นรน มัน แสวงหาของมันเพราะอะไร เพราะมันพร่องอยู่เป็นนิจ

เวลาในคฤหัสถ์ เขาบริโภครเพื่อเกียรติ บริโภคเพื่อกาม บริโภคเพื่อดำรงชีวิต สมณะบริโภคร เพื่อดำรงชีวิต ดำรงชีวิตนี้ไว้เพื่อแสวงหาธรรม ธรรมโอสธไง ธรรมโอสธเพื่อมาชำระกิเลสค้นหา ความทะยานอยาก สิ่งที่ค้นหาความทะยานอยากอย่างนี้ มันอยู่ในความรู้สึกของเรา มันก็ดิ้นรนไป ตามอำนาจของมัน ตามอำนาจของมันนะ คนหยาบ คนละเอียดต่างกัน ความปรารถนาของสัตว์ โลกต่างกัน มุมมองของสัตว์โลกต่างกัน อยู่ที่กรรม

ถ้ากรรมดีนะ เราเกิดใน อเสวนา จ พาลาน์ เวลาสวดมนต์ มงคล ๓๘ ประการ เราจะไม่คบ คนพาล องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่คบคนพาล ไม่อยู่กับคนพาลเป็นมงคลอย่างยิ่ง คบ

บัณฑิต บัณฑิตอยู่ที่ไหนละ คบบัณฑิต นี้เหมือนกัน ถ้าหัวใจเราคบบาล คุณิ ทางโลกเขาว่ากัน ทำบุญไม่ได้บุญ เราทุกข์ยาก นี่มันคบบาลแล้วนะ คบกิเลสค้นหาความทะยานอยากนั่นคือพาล พาลจากในหัวใจเราใจ

แต่ถ้าคบบัณฑิตละ คบบัณฑิต ทำให้เราฉลาด เราพอใจของเรา ถ้ามีความพอใจนะ มันไม่ คื่นรน ถ้าใจนี้มันไม่คื่นไปตามอำนาจกิเลส กิเลสมันจะไม่มีอำนาจเหนือเราเลย แต่เพราะเราไม่ เข้าใจ เราถึงคื่นรนของเราไป แล้วเวลาคื่นรนไป คื่นรนไปโดยกิเลสค้นหาความทะยานอยาก แล้ว มันจะเอาความสุขมาจากไหน ในเมื่อเราทำของเราขึ้นมา จากหยาบ จากกลาง จากละเอียด

ถ้าเราฟังธรรม เราเกิดมาพบพระพุทธศาสนา เราใช้ธรรม เราจะไม่หวังว่า ขณะที่เราใช้ ชีวิตหมดไปแล้วถึงจะให้เขามาทำพิธีกรรมให้เรา เราจะทำพิธีกรรมตั้งแต่ในปัจจุบันนี้ พิธีกรรม คือการเข้ามาชำระกิเลสในหัวใจ สิ่งชำระกิเลสในหัวใจ ความสุข เราว่าชีวิตเรามีความสุข ความสุขเป็นวันๆ นะ เป็นวินาทีเลย หัวใจถ้ามันมีการบาดหมางกัน มันมีสะเทือนกัน สิ่งที่มีเป็น ความสุข มันจะเป็นความทุกข์ทันทีเลย

สิ่งที่ความพอใจ คุณิ คุณอย่างที่ว่าเขาอยู่กันทางโลก เวลาเขาอยู่ เขามีความสุขของเขา เขาเกิด อุบัติเหตุในขณะปัจจุบันนั้น จนชีวิตนี้พลัดพรากออกไปเลยนะ ความสุขของเขาเป็นอย่างนั้นหรือ โลกนี้เป็นสิ่งที่น่ากลัวมาก น่ากลัวเพราะอะไร เพราะโลกนี้มันเคลื่อนไปตลอด สรรพสิ่งในโลก เป็นอนิจจังนะ แต่เราเข้าใจว่าเป็นนิจจัง เราเข้าใจว่ามันจะอยู่กับเราตลอดไป เราถึงประมาทใจ

ถ้าเราประมาทในชีวิต องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถามพระอานนทีนะ เธอคิดถึง ความตายวันละกี่หน พระอานนทีบอกว่าวันละร้อยหนพันหน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า บอกว่า ต้องคิดถึงความตายทุกลมหายใจเข้าออกนะ เพราะขณะที่ลมหายใจเข้าไม่ออกก็ตาย เวลา ลมหายใจออกแล้วไม่เข้าก็ตาย นี่มันอยู่แค่นี้ ชีวิตเราแขวนอยู่บนเส้นด้าย แต่เราไม่เข้าใจตรงนี้ใจ

โลกพยายามจะประกันในความมั่นคงใจ ต้องมีประกัน ต้องมีสิ่งต่างๆ เพื่อความมั่นคงของ ชีวิต ความมั่นคงของชีวิตมันเป็นของปัจจัย เรื่องของเกียรติ เรื่องการที่ว่า ขณะที่เราเกิดประสบสิ่ง ต่างๆ มันมีเรื่องปัจจัยมาทำให้เรามีโอกาส รักษาโอกาสนั้นเท่านั้น แต่ความเป็นจริงเรื่องชีวิต ไม่มีใครมีอำนาจเหนือมัน ไม่มีใครมีอำนาจหกรอก จะประกันขนาดไหน จะทำขนาดไหน มันก็ เป็นไปตามกรรม เห็นไหม

ถ้าเราไม่ตื่นไปกับโลก เราไม่ประมาทในตัวของเรา ไม่ประมาทในชีวิตของเรา สิ่งนี้จะ เป็นความสุขมาก โลก เขาปรารถนากันแต่เรื่องศักดิ์ศรี เรื่องความดีงาม คุณติ ในปัจจุบันนี้ ใครทำ คุณงามความดีขนาดไหน เขาได้โนะ เขาได้เป็นเจ้าพระยา เขาได้ขึ้น สายสะพายจนเป็นพระยา หรือ เป็นอะไร

คุณติ เวลาเขาออกไปในสังคม เขาต้องใส่ชุดของเขา เขาต้องมีเสื้อครุยของเขา เขาต้องมี เหมียบุตรของเขา พระรุงพระรังไปทั้งหมดเลย แต่เป็นเกียรติ เกียรติของเขานะ เพราะอะไร เพราะ เขาทำคุณงามความดีมา เขาได้การสถาปนา เขาได้ยกย่องคุณงามความดี โลกเขายกย่องกัน

เวลาเขากลับไปบ้านของเขา เขาทำอะไรละ เขาต้องเอาชุดสิ่งที่เป็นเกียรตินี้ออก เวลาเขา อยู่บ้านของเขา เขาใช้เสื้อผ้าลำลองของเขา สิ่งนั้นต่างหากมันเป็นความสุข มันไม่เป็นความ พระรุงพระรัง

สิ่งที่เป็นความพระรุงพระรังจากร่างกายนะ มันต้องแบกต้องหาม นี่ก็เกิดจากการกระทำ ของเขา ว่าเป็นบุญ เป็นหัวหน้า เป็นการสะสมอย่างนี้ มันก็เป็นผู้ที่หัวใจดวงใดก็แล้วแต่มี คุณธรรม มันจะเป็นประโยชน์กับโลกทั้งนั้น มันเป็นการเจือจางกัน

แต่ถ้าเป็นโจรเป็นขโมย มันก็ทำลายเขาไปตลอด แต่ขณะที่เขาไปอยู่บ้านของเขา เขากลับ บ้านของเขา เขาก็ต้องไปอยู่ในบ้านของเขา ขณะที่เราอยู่ในบ้านของเรา เราอยู่ในชุดลำลองของเรา เราไม่ต้องใช้สิ่งนั้น นี่คือการ...สิ่งที่เป็นเกียรติยศของร่างกาย

แต่ความคิดในหัวใจ มันก็เหมือนกับสิ่งที่เป็นพระรุงพระรังในหัวใจ เราต้องเปลื้องความคิด ของเรา เปลื้องสิ่งต่างๆ ที่เป็นความทุกข์ของเราออกจากใจ ถ้าเราเปลื้องใจของเรา มันก็เหมือนกับ เราเปลื้องสิ่งต่างๆ ที่เป็นสิ่งเป็นเครื่องเชิดชูเกียรติ เชิดชูเกียรติเพราะอะไร เพราะเกียรติมันไปติด ใจ ไปคิดว่าสิ่งนั้นเป็นเรา เรามีศักดิ์ศรี เรามีศักยภาพ เราได้คุณงามความดีมาขนาดนั้น ชีวิตนี้ทำ คุณงามความดี หรือโจรขโมยปล้นขนาดไหน มันต้องตายทุกคน

แต่เพราะประมาทในชีวิตไง เพราะความไม่เข้าใจในชีวิตว่าชีวิตจะอยู่กับเราตลอดไป เรา จะอยู่ไปจนเป็นร้อยปีพันปี แล้วเราถึงจะหมดชีวิต เราถึงจะต้องตายไป นี่คิดกันไปอย่างนั้นไง แล้วก็ประมาท ประมาทสิ่งต่างๆ ยิ่งกิเลสตัณหาความทะยานอยาก

อย่างเช่น โจรขโมย เขาคิดว่าเขาทำแล้วก็แล้วกัน หรือเราเกิดมา เราเป็นผู้ที่ต่ำต้อย เราเป็นผู้ที่ไม่มีโอกาส ก็จะแสวงหาโดยกิเลสตัดหาความทะยานอยากไป จะต่ำต้อยจะสูงส่งเป็นสมเด็จเจ้าพระยาขนาดไหน จะเป็นโจร เป็นขโมย เป็นขอทานขนาดไหน มันก็มีโอกาสทั้งนั้นแหละ

สมัยพุทธกาลนะ กษัตริย์ออกบวชก็มี เศรษฐี กระจุกุมพ้อออกบวชก็มี ยาจกเข็ญใจออกบวชก็มี ขณะที่บวชในศาสนาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เสมอกันด้วยศีล ๒๒๗ ไครบวชก่อนมีอาวุโสก่อน ผู้ที่บวชทีหลังต้องกราบไหว้

ต้องเคารพเพราะอะไร เพราะการบวชเข้ามาในพระพุทธศาสนา การบวชเข้ามาเป็นภิกษุในบริษัท ๔ นี้ สิ่งที่เราเข้ามาใช้ชีวิตนี้ สิ่งนี้ได้ประสบก่อน สิ่งที่ได้ประสบก่อนก็ได้สิ่งที่เป็นอาวุโสก่อน สิ่งที่เป็นอาวุโส ภัณฑ เคารพกันโดยธรรมและวินัย สิ่งที่เราเคารพกัน โดยธรรมวินัย ไม่ได้เคารพกัน ตั้งแต่อดีตที่ว่าเป็นกษัตริย์มา เป็นยาจกเข็ญใจมา จะต้องมานับถือกันตามนั้น สิ่งนั้นเป็นอดีตไปแล้ว

ในปัจจุบันนี้เป็นภิกษุผู้ที่เป็นนักรบ ผู้ที่จะรบกับกิเลส สิ่งนี้มันเป็นเรื่องของสถานะจากภายใน ถ้าสถานะภายในเหมือนกัน เราเป็นมนุษย์ เรามีชีวิตของเรา เราใช้ชีวิตเป็นของเรา สิ่งเป็นชีวิตของเรา ธรรมจะเกิดตรงนี้ไง ธรรมโอสถเกิดขึ้นมาจากเราแสวงหา การทำหน้าที่การงานของเรา เราต้องมีสถานที่ทำงาน นักกีฬาเขาจะเล่นกีฬา เขาก็ต้องมีสนามแข่งขันของเขา

นี่ก็เหมือนกัน ในเมื่อจิตมันเป็นความมหัศจรรย์ มันได้สร้างบุญกุศลของมันมามาก มันถึงได้มาเกิดในครรภ์ของมารดา แล้วเกิดมาเป็นมนุษย์พบพระพุทธศาสนา แล้วมันมีความเชื่อมีความเลื่อมใส มีศรัทธาไง ถ้ามีศรัทธา ถ้ามีศรัทธามันมีโอกาสที่เราจะแสวงหา

ขณะที่แสวงหา คือแสวงหาที่ทำงานนั้น แสวงหาที่ทำงานคือ แสวงหาความสงบของใจ ถ้าใจสงบขึ้นมา สิ่งที่เป็นภาระรุงรัง อารมณ์ความรู้สึกมันก็เหมือนตำแหน่งเหรียญตราต่างๆ ที่เราเข้าสังคม ขณะเราเข้าสังคมเรามีตำแหน่ง เรามีเหรียญตราต่างๆ พะรุงพะรังไปทั้งหมดเลย

ขณะที่จิตที่มันฟุ้งซ่าน จิตที่มันยึดมั่นของมัน จิตที่มันเห็นผิคนะ เห็นผิคนะ เห็นผิคนะ ประมาทในชีวิตไง เห็นผิคนะชีวิตนี้ยืนยาว เห็นผิคนะสิ่งต่างๆ กระทำไปแล้วมันจะไม่ได้ผล สิ่งนี้เป็นความเห็นผิคนะหมด เห็นผิคนะขนาดที่ว่าเราทำไปแล้วมันจะได้ผลไหม เราเกิดมาที่เราจะมีบุญกุศลของเราไหม เราปฏิบัติแล้วมันจะได้ผลไหม

ถ้าเราไปคิด เราไปจินตนาการ การ...อดีต-อนาคต แล้วมันจะได้ผลอะไรออกมาจากเราละ อาหารที่ตั่งไว้ตรงหน้าเรา เราไม่ตักอาหารนั้นใส่ปากเรา เราจะได้ลิ้มรสของอาหารใหม่ ถ้าเรากินอาหารจนอิ่มเต็มในกระเพาะเรา เราก็อิ่มแล้วเป็นอย่างไรใช่ไหม นี่ก็เหมือนกัน ยังไม่ได้ปฏิบัติก็ว่า ถ้าเราออกประพฤติปฏิบัติมันจะเป็นอย่างนั้นไหม มันจะมีความสมความปรารถนาเราไหม

เราไปคิดอดีต-อนาคต แต่เราไม่ได้คิดถึงทางจงกรมนะ เราไม่ได้คิดถึงการนั่งสมาธิทำภาวนาให้ใจมันสงบเข้ามานะ หน้าทีของเราคือเดินจงกรมนั่งสมาธิภาวนา สิ่งใดจะเกิด ไม่เกิดนั้นมันเป็นเรื่องที่เราไปคาดหมายคาดการณ์

โอบนียโก เรียกร้องสัตว์ทั้งหลายมาดูธรรม หรือมาดูความฟุ้งซ่านของจิตนี้เวลานั่งสมาธินี้ จิตมันคิด มันคิด มันคิดไปเรื่อยแปด โอบนียโก เรียกร้องเขามาดูสัตว์มนุษย์อยู่ในหัวใจเราหรือ ในอารมณ์มันทุกข์ยากอยู่ในหัวใจ มันทุกข์ยากเราอยู่ที่นี่ จะเรียกร้องเขามาดูความทุกข์ความยากในใจเราหรือ ทำไมไม่เรียกร้องมาดูความสุขละ

ถ้าเรียกร้องมาดูความสุข สุขเกิดจากใคร จะเรียกร้องมาจากไหน ก็เรียกร้องหัวใจเรานี่ คุณก่อน เราเป็นผู้ประสบนะ เวลาทุกข์เราเป็นคนทุกข์เอง ใครจะมาทุกข์กับเรา เราเป็นความทุกข์ เราเป็นผู้ควบคุม เรามีสติสัมปชัญญะก็จะควบคุม จะปลดเปลื้อง เปลื้องกิเลส เปลื้องอารมณ์ ความรู้สึกออกจากจิต ถ้าเราเปลื้องออกจากใจเรา ใจเราจะสะอาดนะ

เวลาเราทำความสะอาดร่างกาย เราต้องอาบน้ำ เราต้องชำระล้างร่างกายให้สะอาดใช่ไหม เวลาเราจะอาบน้ำ เราจะต้องเปลื้องเสื้อผ้าเราออกก่อนใช่ไหม นี่ก็เหมือนกัน เราจะทำใจเราให้สงบ เราจะเปลื้องอารมณ์ความรู้สึก เปลื้องสิ่งต่างๆ ที่เป็นโลกียะ เป็นความคิด เป็นวิชาชีพ เป็นธรรมชาติของจิต ธรรมชาติของจิต มันต้องมีความรู้สึกมันเป็นธาตุรู้ มันเป็นสิ่งที่มีรู้ รู้โดยอวิชชา อวิชชาคือ ความไม่รู้ตัวเองใจ เหมือนพลังงานเลย พลังงานอันหนึ่งมันให้ความร้อนของมันตลอดไป พลังงานนะ นี่พลังงานของจิต

แต่ธรรมชาติของจิตทำไมมันมหัศจรรย์ เพราะอะไร เพราะมีขันธ ๕ ขันธ ๕ สัญญาคือ ความจำได้หมายรู้ ธรรมชาติของมัน มันมีสัญญา มีสังขาร มีเวทนา มีรูป ความรู้สึกต่างๆ มีพร้อมอยู่ในหัวใจ สิ่งที่มีพร้อม เพียงแต่ว่าสิ่งนี้เป็นบัญญัตินะ ขันธ ๕ มีอยู่โดยธรรมชาติ เพียงแต่เกิดในประเทศใด ภาษาต่างกัน สิ่งทีภาษาต่างกัน เรียกวัตถุสิ่งเดียวกันแต่ภาษาต่างกัน เห็นไหม

เวลาเราอ่านพระไตรปิฎก เราศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราอ่านหนังสือออกนะ แต่เราไม่เข้าใจความหมาย เราไม่เข้าใจ เราอ่านธรรมไม่ออก อ่านแต่ตัวอักษรออก อ่านแต่...อย่างเขาทับศัพท์กัน อ่านศัพท์ออก แต่ไม่เข้าใจเนื้อหาสาระ

นี่ก็เหมือนกัน สิ่งที่เป็นธาตุเป็นขั้น ธรรมชาติของมนุษย์มีอย่างนี้ สิ่งนี้มันมีอย่างนี้ แล้วสิ่งนี้ย้อนกลับเพราะอะไร เพราะเรามีกิเลส เรามีค้นหาความทะยานอยาก สิ่งทีกิเลสค้นหาความทะยานอยาก ถ้ามันหลงผิดโดยอวิชชานะ เขาว่าสิ่งนี้เป็นประโยชน์กับเขานะ กับหัวใจดวงนี้ มันจะพยายามแสวงหาสิ่งนี้เข้ามา ทั้งๆ ที่เป็นพิษเป็นภัย ศึกษาไปก็กลัวจะไม่รู้ จะต้องศึกษาให้มาก

การประพฤติปฏิบัติเห็นใหม่ การประพฤติปฏิบัติคือ ความอึดเต็มของจิต จิตนี้มันจะอึดเต็ม เพราะความหิว ความกระหาย เพราะมันพร่อง ความพร่อง มันถึงสิ่งต่างๆ เข้ามา มันจะยึดมั่นของมัน ความคิดเราคิดตลอดไป ศึกษาธรรมก็ตรึกในธรรม ตรึกในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสภาวะจะเป็นแบบนั้น ความว่างจะเป็นแบบนั้น มันเป็นสัญญาอารมณ์ มันเป็นสิ่งต่างๆ ที่ว่า มันเข้ามาทำให้จิตนี้ไม่เป็นปัจจุบัน

ถ้าจะให้เข้ามาเป็นจิตในปัจจุบันนะ เราต้องมีคำบริกรรม คำบริกรรมคือ ที่เกาะของใจ ใจมันต้องเกาะสิ่งนี้ก่อน เกาะสิ่งนี้ เวลาเขาทำความสะอาดร่างกาย เขาอาบน้ำนะ เขาต้องมีสบู่ เขาต้องมีสิ่งต่างๆ ทำความสะอาดของร่างกาย

นี่ก็เหมือนกัน จิตมันจะอยู่สงบของมัน เราจะเอาอะไรเป็นที่เกาะที่ยึดของมันล่ะ คำบริกรรมมันเหมือนสิ่งๆ ไปทำความสะอาดของใจ ใจมันจะสะอาดขึ้นมา เพราะสิ่งที่มันไปเกาะเกี่ยวอารมณ์ สิ่งนั้นเป็นความรกรุงรังของจิต

ถ้ารกรุงรังของจิต จิตมันก็มีอารมณ์ อารมณ์ก็ส่งออก ก็คิดเรื่องต่างๆ เห็นใหม่ เราคิดจินตนาการไปถึงสิ่งต่างๆ ที่เราคิด จิตมันไปนั่นล่ะ จิตนี้มันถึงไปได้ในโลกธาตุนี้ มันพลิกไปได้หมดเลย คือมันไปยึด มันไปรู้ มันไปหมาย สิ่งนั้นเป็นความรู้สึกของเรา เป็นของเราๆ ถ้าคำบริกรรม มันดึงตรงนี้กลับมาไง มันได้อยู่กับพุทโธๆ มรณานุสติ คิดถึงความตายตลอดเวลา คิดถึงความตาย เราต้องตาย ความตายนี้ สิ่งทีคิดถึงความตาย ถ้าเป็นกิเลสนะ พอคิดถึงความตาย มันก็คอดก มันก็สลดสังเวช มันทำให้เป็นเฉาหงอย มันไม่เป็นธรรมไง เราก็เปลี่ยนคำบริกรรมใหม่เป็นพุทโธ เป็นธัมโม เป็นสังโฆ สิ่งใดก็ได้

เวลากิเลสมันมีกำลังของมันนะ เวลาเราคิดถึงความตาย มันหยุดได้นะ แต่ขณะที่คนคิดถึงมรณานุสติได้ประโยชน์ก็ได้ คำบริกรรมนี้อยู่ที่จิต อยู่ที่นิสัย ไม่จำเป็นว่าจะต้องคิดเหมือนกัน แต่ขณะที่คิดคือ คำบริกรรม คือที่จิต จิตที่มันคิดออกไปโดยธาตุขันธ์ มันคิดไปโดยธรรมชาติของมัน มันอยู่กับธรรม

ธรรม กรรมฐาน ๔๐ ห้องเป็นธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราอาศัยเกาะตรงนี้ไปก่อน คำบริกรรมมันจะทำลายสิ่งที่เป็นอาการของใจคือ อารมณ์ อารมณ์ความรู้สึกคืออาการของจิต มันอยู่กับจิตนะ เวลาจิตคิดออกไป เห็นใหม่

เวลาถือศีล ศีล ๕ ศีล ๘ ศีล ๑๐ ศีล ๒๒๗ มันเกิดที่ไหนล่ะ? ก็เกิดที่ตรงนี้ไง เราสมათานเราวิบัติเกิดขึ้นมา วิบัติเองเลย ว่าเราตั้งใจจะทำสิ่งใด ศีลบริสุทธิ์โดยสมบูรณ์แล้ว เราเป็นมนุษย์ ศีล ๕ ศีรษะหนึ่ง แขนสอง เท้าสองเป็นห้า สิ่งนี้สมบูรณ์ ศีล ๕ อยู่สมบูรณ์ปกติกับเราแล้วนะ แต่ขณะที่เราเป็นผู้ที่ไร้ศาสนาโดยเด็กอ่อน โดยที่ไม่เข้าใจ เราว่าศีลนี่คืออะไร ศีลนี่คืออะไร ก็ต้องไปขอกับพระ ไปขอกับผู้ที่เขาเข้าใจสิ่งนี้ ถามก่อนนะศีล ๕ คืออะไร

ศีล ๕ นี้เป็นเรื่องปกติของมนุษย์ มนุษย์ถ้ามีศีล ๕ นะ จะไม่สร้างกรรม จะไม่ทำกรรมให้ชีวิตนี้เศร้าหมองไป สิ่งนี้จะบริสุทธิ์ แต่ขณะคนที่มีการมนะ สภาวะของสัตว์โลกการเกิดมา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่าผู้ที่เกิดมาในโลกนี้ ไม่เคยเป็นญาติ เป็นมิตรสหายกันมา ไม่มีเลย สิ่งที่เป็นญาติมิตรสหายกันมา มันมีการเกาะเกี่ยวกันมา เวลากรรมของเขามา เขาต้องชดใช้กรรมของเขา โดยที่เราไม่มีเจตนาเลยก็มี สิ่งนี้มันเป็นธรรมชาติ ศีลต่างพร้อย ศีลทะลุ ศีลขาด

ถ้าศีลขาด เราก็วิบัติใหม่ สิ่งที่เราวิบัติใหม่ ศีลขาดไป เพราะอะไร เราทำผิดพลาดสิ่งนี้ไป แต่ขณะที่ประพฤติกฎปฏิบัติไป ผู้ที่ศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถ้าศีลขาดมันต้องครบองค์ของมัน ถ้าไม่ครบองค์ของมันนะ สิ่งที่เป็นความประมาท มันก็เป็นความต่างพร้อย ศีลต่างพร้อย ศีลทะลุ

ศีลไม่ขาด ถ้าศีลไม่ขาดเราก็ไม่มีความกังวลใจ ถ้าศีลขาด นิเวศธรรมจะเกิดขึ้นมา ความลับไม่มีในโลกจากบุคคลคือเรานี่ก่อนเพื่อน เราเป็นคนทำสิ่งใด เรารู้อะไรต่างๆ ที่เรากระทำทั้งนั้น ถ้าเราไปรู้อะไรต่างๆ ที่เราทำ แล้วเราจะปกปิดเราเอง สิ่งนี้มันก็ทับถมลงไปหัวใจ เราถึงมีการปลงอาบัติใจ การให้อภัยกัน ผู้ใดทำความผิดแล้วรู้จักว่า ความผิด ขออภัย สิ่งนี้เป็นอริยะประเพณี

นะ เป็นคุณงามความดีของผู้... ขณะที่ทำผิดแล้วขอสารภาพ คนนั้นประเสริฐ เพราะหนึ่งมีโอกาส แล้วมีโอกาส...

คนเราทำความผิดแล้วปกปิดไว้ แล้วพยายามทำความผิดซ้ำซากขึ้นมา เอาความผิดปกปิดความผิดไปตลอด มันจะมาแก้ไขความผิดได้ไหม มันเป็นไปได้หรือไม่ได้หรอกเพราะอะไร เพราะผิดตั้งแต่ครั้งแรก แล้วเราก็พยายามปกปิดความผิดของเราไป มันก็ยิ่งทำให้เราห่างออกไปจากธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

แต่ขณะที่เราทำความผิดแล้วเราสารภาพ มันสารภาพไม่ได้ เพราะกิเลสมันไม่ยอมใคร กิเลสมันว่ามันมีศักยภาพมาก มันไม่ยอมใคร มันถึงสารภาพไม่ได้ มันก็จะปกปิดความผิดไป นี่กิเลสมันน่าเศร้า เศร้าที่ว่าถ้าเรายอมรับผิด แล้วเราสารภาพ มันก็จบเรื่อง แต่มันผิดไม่ได้ไง พอผิดไม่ได้ มันก็ทำผิดซ้ำซากๆ ไป มันก็ยิ่งออกห่างไป นี่ความลับอย่างนี้ เกิดจากใจเรา เราผู้ของเราเองนะ คนอื่นเขาจะรู้ ไม่รู้ มันเป็นเรื่องของเขา

เวลาความสุขความทุกข์เกิดจากใครล่ะ ก็เกิดจากใจของเรา ถ้าใจของเรามีความผิดอย่างนี้ กำหนดทุกข์ใดๆ ไปเรื่อย ถ้าทุกข์มันมีจิตเป็นที่เกาะเกี่ยว เราก็จะพยายามปลดเปลื้องอารมณ์ปลดเปลื้องอารมณ์ความรู้สึกของใจออกไป

คูลี เวลาคนเขา...ทางโลกเห็นใหม่ เวลาเขาจะชำระล้างร่างกายของเขา เขาต้องปลดเปลื้องอารมณ์ของเขาให้ใหม่ แต่เวลาคนที่เจ็บไข้ได้ป่วย เขาเข้าเฝือกก่อนก็ได้ เวลาชำระล้างร่างกายเฝือกมันถอดได้ใหม่ เฝือกถอดไม่ได้เพราะอะไร เพราะคนที่เข้าเฝือก ๑.จะต้องกระดูกเคลื่อนหรือกระดูกหัก กระดูกเห็นใหม่อยู่ในร่างกายของเรา แล้วเราเข้าเฝือก เข้าเฝือกเพื่ออะไรล่ะ เพื่อให้กระดูกนั้นมันสมานกัน เพื่อให้มันหายเป็นปกติ

นี่ก็เหมือนกัน ความคิดที่บาดหมางใจ ความคิดที่ฝังใจ มันปลดเปลื้องออกได้ใหม่ มันปลดเปลื้องได้ยาก สิ่งที่ปลดเปลื้องได้ยาก มันก็เหมือนกับเราเข้าเฝือกไว้กับร่างกายนี้ แต่นี่มันเป็นคนความยึดของใจ ถ้าใจมันยึดสิ่งนี้ เราก็ต้องมีความมุมานะ ในการบริการของเรานี้ เราต้องทำมุมานะของเรา สิ่งนี้เราก็หลบออกไป เลี่ยงออกไป นี่ฉานที่เป็นอินไตย มันเป็นอินไตยอย่างนี้

อินไตยคือว่ามันจะไม่เสมอกัน มันจะไม่เหมือนกัน มันจะเป็นไป ถึงจะคล้ายคลึงกัน ก็ต่างกัน โอกาสก็ต่างกัน สิ่งใดๆ ก็ต่างกัน แม้แต่ความสงบของใจเฉยๆ เท่านั้นนะ ถ้าจิตสงบ เรา

ชำระล้างร่างกายเราสะอาดขนาดไหนก็แล้วแต่ มันจะสะอาดไปตลอดได้ไหม เป็นไปไม่ได้เลย เพราะว่าร่างกายนี้มันต้องขับเหงื่อ ขับสิ่งที่เป็นสกปรกของมันออกมาจากในร่างกายนั้น

นี่ก็เหมือนกัน จิตเราทำความสะอาดไหน ถ้าเราทำความสะอาด ถ้าเราไม่ได้ชำระล้างร่างกาย ชำระล้างสิ่งที่เป็นกิเลสตัดหาความทะยานอยากในหัวใจ มันก็เหมือนกับร่างกายนี้มันต้องขับสิ่งที่เป็นความสกปรก ออกมาจากร่างกายโดยธรรมชาติของมัน ขณะที่ทำความสะอาดเฉยๆนะ สิ่งที่เป็นภาระรุงรังมันเป็นเรื่องอารมณ์จากภายนอก สิ่งที่เป็นภายนอกมันเป็นอารมณ์ของใจ สิ่งในโลกเขาถือเกียรติยศ เกียรติศักดิ์ของเขาอันนั้น มันก็เป็นสิ่งที่เป็นภายนอก

ภายนอก เวลาเขาใช้ปัญญาอบรมสมาธิ เขาใช้กำหนดนามรูปต่างๆ ขึ้นมา มันก็เป็นความสงบจากภายนอกเข้ามา มันก็เหมือนเราทำความสะอาดร่างกาย เราก็เหมือนเราอาบน้ำชำระร่างกายเป็นครั้งคราวไป แต่ไม่ได้ทำลายกิเลสแม้แต่นิดเดียวเลย สิ่งที่เป็นกิเลสตัดหาความทะยานอยากมันยังอยู่ในหัวใจมหาศาลเลย นี่ธรรมโอสถขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นอย่างนี้ มันถึงว่าจากหยาบๆ เข้ามา แม้แต่แค่ทำความสะอาดของใจ มันยังมีความสุขมหาศาลเลย หัวใจมันจะมีความสุข ความร่มเย็นนะ

ถ้ามีความสุขความร่มเย็นเหมือนกับเราชำระล้างร่างกายทีหนึ่ง เราก็ว่าเราจะสะอาดตลอดไป ความสุขอย่างนี้มันเป็นความสุขชั่วคราว เพราะมันเป็นอนิจจัง สิ่งที่เป็นอนิจจัง เวลาทำความสะอาดของใจเข้ามา เราใช้คำบริกรรม หรือใช้ปัญญาอบรมสมาธิต่างๆ ขึ้นมา เราจะต้องมีสติตลอดไป แล้วเราฝึกฝนอย่างนี้จนชำนาญการ จนชำนาญการนะ ฝึกฝนบ่อยจนชำนาญการแล้ว เวลาจิตมันเคลื่อนไป จิตกระทบสิ่งใด สติมันทันตลอด

แต่ถ้าเราไม่ชำนาญนะ เวลามันไปกระทบสิ่งใด เวลาความคิดมันไปกระทบกับความรู้อีก หรือว่าเราไปเจอภาพจากภายนอกเข้ามา โดยผ่านอายตนะ มันเตลิดเปิดเปิงไปพักหนึ่งเลยนะ จนกว่าจะได้สติ ต้องใช้กำลังกันพอสมควรถึงจะหยุดสิ่งนี้ได้ เพราะอะไร เพราะเราฝึกฝนไว้น้อย เราไม่มีสติสัมปชัญญะ ไม่ชำนาญในวสี ถ้าไม่ชำนาญในวสี จิตมันไม่ตั้งมั่น จิตมันไม่มีพื้นฐาน นี่สถานที่ทำงาน ในสถานที่ทำงานเรามั่นคง การทำหน้าที่ทำงานเรามั่นคงจะมั่นคง สถานที่ทำงานของเรา เราอาศัย มีโต๊ะตัวหนึ่งไปตั้งที่ไหนก็หลบเอาแต่โคนไม้ เวลาแดดมันออก ลมมันพัด มันก็ปลิวไปปลิวมา

นี่ก็เหมือนกัน เวลาจิตมันสงบหนหนึ่ง จิตมันสงบไป มันเหมือนสถานที่ทำงาน มันจะไปเห็นสิ่งต่างๆ ได้บ้าง สิ่งที่ได้บ้างเพราะมันอยู่ที่อำนาจวาสนา ถ้ามีการเห็นกาย เวทนา จิต ธรรม นั่นคือการทำงาน

การทำงานคือ การชำระสิ่งที่เปื้อนความสกปรกของร่างกาย ในสิ่งที่ร่างกายมันจับเหวี่ยงจับสิ่งต่างๆ สิ่งสกปรกออกมา ร่างกายมันจะเป็นธรรมชาติของมันอย่างนั้นตลอดไป แต่หัวใจไม่เป็นแบบนี้ หัวใจมันมีกิเลสค้นหาความทะยานอยาก มันจะรับรู้สิ่งต่างๆ จับแต่ความรู้สึกที่เป็นอารมณ์ เป็นความรู้สึก เป็นทุกข์ออกมาตลอดไป ในเมื่อมีค้นหาความทะยานอยากในหัวใจ ความสงบของใจนี้มันเป็นสัจจะความจริงอันหนึ่ง ในเมื่อมีความฟุ้งซ่าน ในเมื่อมีสิ่งต่างๆ มีความกระทบในหัวใจ สิ่งนี้สงบได้โดยสัจจะความจริงของมัน แต่มรรคญาณเกิดไม่ได้ สิ่งที่เป็นปัญญาเกิดไม่ได้เลย

ถ้าจิต...สิ่งที่ปัญญาเกิดขึ้นเอง จิตสงบแล้วมันจะชำระกิเลสได้เอง มันเป็นสมาธิแล้วปัญญาจะเกิดได้เอง ครูบาอาจารย์ของเราจะไม่คิดในสมาธิ การประพฤติปฏิบัติของเรา ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติจะได้ผลตลอดไป ขณะที่เราทำความสงบของใจ เราพยายามทำ ขณิกสมาธิคือความสงบเล็กน้อย ทุกคนต้องเคยเจอบ้าง อุบัติสมาธิก็เคยเจอบ้าง อธิปนาสมาธิแล้วแต่ใครจะเจอไม่เจอขนาดไหน

ถ้าสมาธิมันเกิดปัญญาได้เอง มันต้องเกิดแล้ว มันเกิดไม่ได้เลยถึงเป็นปัญญาก็เป็นตรรกะ เป็นสิ่งที่เปื้อนความคิด เพราะโดยสัญชาตญาณของมนุษย์ แต่ถ้ามันเป็นปัญญา เป็นสถานที่ความจริง มันจะเป็นธรรมโอสถเข้ามารักษาหัวใจ ถ้ารักษาหัวใจ เพราะหัวใจมันมีสิ่งที่ค้นหาความทะยานอยากมันไปเกาะเกี่ยว มันหลงผิดนะ มันหลงผิดว่าสิ่งนี้เป็นเรา

คูสิ จิตนี้ก็เป็นความมหัศจรรย์ ร่างกายของมนุษย์ก็เป็นความมหัศจรรย์ สิ่งที่เป็นความมหัศจรรย์ทั้งหมดเลย แล้วความมหัศจรรย์นั้นก็เปื้อนเรา สิ่งที่เป็นเราไง มันเปื้อนความมหัศจรรย์นะ เรื่องของวิญญูะ มันเปื้อนสภาวะแบบนี้ มหัศจรรย์มาก พิสูจน์กัน ทางวิทยาศาสตร์เขาพยายามค้นคว้ากันเรื่องสรีระของมนุษย์ กับเรื่องความเป็นไป

แต่ในขณะที่ในศาสนาพุทธของเรา อริยสัจ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค สิ่งทีนิโรธ มรรค การค้นคว้าของจิตสำคัญกว่านะ การค้นคว้าของจิต ถ้าเข้าใจภาวะของจิต เข้าใจตามความเป็นจริง โดย

ธรรมโอสถที่ไปจับดันสิ่งที่เป็นพลังงานขับเคลื่อนโดยกิเลสค้นหาความทะยานอยากออกจากใจทั้งหมด มันจะไปเห็นความมหัศจรรย์ของใจมหาศาลเลย

ใจดวงหนึ่งเวลาฟุ้งซ่าน เวลาทุกข์ยาก ทุกข์มาก เวลาการประพาศปฏิบัติต้องใช้ความมุมานะอย่างมหาศาล แต่ขณะที่ทำถึงที่สุดของการประพาศปฏิบัติ มันจะเป็นวิมุตติสุขนะ มันจะเข้าใจความเป็นไปของจิต มันจะเป็นความมหัศจรรย์เลย เพราะจิตนี้มันผ่านมาในวัฏฏะ สิ่งที่ผ่านมาในวัฏฏะเพราะอะไร เพราะว่าจิตนี้มันเกิดตายๆ เพราะมันสร้างบุญกุศลของมันมา มันถึงได้ศรัทธามีความเชื่อใจ

คูสิ คุณค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรารภเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ๔ อสงไขย แสนมหากัป จิตนี้ต้องสะสมบุญญานุการมาขนาดนั้น แล้วเรามีศรัทธาความเชื่อ มันต้องมีสิ่งนี้ต้องสะสมมา ถ้าไม่มีสิ่งนี้สะสมมา มันจะไปเชื่อได้อย่างไร มันเป็นเรื่องที่เป็นนามธรรม

สิ่งที่เป็นนามธรรม เห็นไหม โลกเขาพูดกันตลอดว่า ความสิ่งที่เป็นอารมณ์เชื่อไม่ได้ ต้องเป็นวิชาการ ต้องมีที่มาที่ไป อารมณ์ความรู้สึกนี้เชื่อไม่ได้ นั่นเป็นความคิดของโลกเขา แต่ขณะที่เป็นความประพาศปฏิบัติมาจากภายใน มันเป็นภาวนามยปัญญา มันเป็นสัจจะความจริง เวลาสุตมยปัญญา ปัญญาที่เกิดขึ้นจากการศึกษาเล่าเรียน สุตมยปัญญา จินตมยปัญญาคือ การจินตนาการ แต่มันจินตนาการด้วยความรู้ รู้อันนั้น มันก็เป็นจินตมยปัญญา

ภาวนามยปัญญาจะเกิดจากภายใน สิ่งที่เป็นนามธรรม สิ่งที่เป็นความรู้สึกมันสื่อออกมาไม่ได้ มันสื่อออกมา เวลาสื่อออกมา ครูบาอาจารย์เวลาเทศนาว่าการ บอกออกมาเป็นแนวทาง แล้วเราพยายามทำเข้าไป เวลาเราไปหาครูบาอาจารย์ ขอครูบาอาจารย์บอกวิธีการเรามา เราจะทำสิ่งนั้นเลย สิ่งนี้มันก็ไปถือปฏิบัติ มันก็ไปทำให้มันเหมือนกัน จริตนิสัยมันไม่เหมือนกัน เราจะทำสิ่งนั้น ตั้งใจให้เป็นอย่างนั้น

มันเหมือนกับอาหาร อาหารของมนุษย์เรา ของเราในบ้านเรา มันก็ชอบอาหารรสต่างๆ กัน มา สิ่งใดที่อาหารถูกปากเรา เราก็ชอบอาหารสิ่งนั้น ถ้าไม่ถูกปากเรา เราเห็นคนอื่นกินแล้วมีรสชาติ เราก็อยากกินไปกับเขา มันเหมือนกับมันเป็นจริตนิสัยของคนอื่น มันเป็นมรรคญาณของผู้อื่น แล้วเราจะบอกทำให้เป็นแบบนั้น มันจะแก้กิเลสเราไปได้อย่างไร

แต่ถ้าคนที่กินอาหารเหมือนกัน ชอบเหมือนกัน ขณะที่ชอบเหมือนกัน กินอาหารอย่างเดียวกัน มีรสชาติ มีความสุขเหมือนกัน ขนาดความสุขเหมือนกัน ก็กินมาก กินน้อย หรือว่ารสเข้มข้น อ่อนต่างกัน นี่มันจะเป็นปัจจุบันธรรม โอปนยิโก เรียกร้องสัตว์ทั้งหลายมาดูธรรม มาดูธรรมอย่างนี้ไง เพราะใจเราเข้าไปสัมผัส ถ้าใจเราเข้าไปสัมผัสสิ่งนี้ เรามีความรู้สึกอย่างนี้ ธรรมนี้เกิดขึ้นมาจากใจเรา เราถึงต้อง...ถ้าจิตมันสงบเข้ามา ถึงต้องมาแก้ไขสิ่งนี้ไง

ถ้าแก้ไขสิ่งนี้เพราะเรายึดมั่นถือมั่นนะ ความทุกข์เกิดจากตรงนี้ เจ็บไข้ได้ป่วยก็ทุกข์ เวลาร่างกายมันเป็นอนิจจัง มันชราคร่ำคร่าไปก็ทุกข์ สิ่งนั้นทุกข์นะ ทุกข์มาก จนโลกนี้เขาเอาสิ่งนี้มาเป็นธุรกิจ ธุรกิจที่ว่า ใช้สินค้านี้แล้วอายุจะยืน ใช้สินค้านี้แล้วสิ่งนี้...สิ่งนี้มันเป็นเรื่องของกรรมนะ เราก็รักษาของเราได้

คูลี องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางธรรมวินัยไว้แล้ว ๒,๐๐๐ กว่าปี เข้าให้ภิกษุออกภิกขาจาร ภิกษุออกภิกขาจารมาตั้งแต่ ๒,๐๐๐ กว่าปีแล้วนะ สิ่งนี้มันก็เท่ากับบริหารร่างกายไปโดยธรรมชาติใหม่ เพราะออกบิณฑบาต ออกกำลังกายไปโดยธรรมชาติ เวลาฉันอาหารก็ไม่ให้ฉันมากนักเพราะอะไร เพราะฉันมากแล้วมันจะโง่งง มันจะทำให้นั่งสมาธิ ประพฤติปฏิบัติกิเลสมันมีอำนาจมากกว่า

ในปัจจุบันนี้ก็เหมือนกัน อาหาร สิ่งที่เป็นอาหาร เมื่อก่อนนะโลกไม่เจริญนะ สิ่งที่เป็นอาหารพยายามจะหามาเลี้ยงดูกัน ปัจจุบันนี้โรคอ้วนเป็นภาระของโลกเลย มันกินมากเกินไป ทำให้ร่างกายมีแต่สะสมแต่โรคภัยไข้เจ็บ แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่าให้รู้ดวงควัตรฉันมือเดียว ขณะฉันมือเดียวนะ ก็ต้องฉันอาหารแต่พอประทังชีวิต ประทังชีวิตนี้ไว้เพื่ออะไร? ไว้เพื่อคั่นคว่ำ ไว้เพื่อวิปัสสนา ไว้เพื่อชำระล้างกายขึ้นมา สิ่งนี้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางไว้แล้ว ถ้าเราประพฤติปฏิบัติตามนี้ แล้วเวลาวิทยาศาสตร์พิสูจน์ได้ มันตามหลังมาทั้งนั้นเลย เพียงแต่สิ่งนี้มีคุณค่า แต่เราไม่ได้ทำเป็นทางวิชาการไว้รอดเขาไง แต่วิชาการนี้มันอยู่ในพระไตรปิฎก แต่ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติเกิดขึ้นมาจากใจดวงไหนแล้ว มันจะซึ้งใจมาก เห็นชั้นตอนนะ

จิตดวงหนึ่งวิปัสสนาขนาดไหน เห็นกาย เวทนา จิต ธรรม ขนาดไหน ปัญญาเกิดอย่างไร ปัญญาเกิดขึ้นมาแล้วนี่นะ ขนาดว่าจิตนี้สงบมีสถานที่ทำงานเพราะจิตสงบ น้อมไปเห็นกาย เวทนา จิต ธรรม ถ้าจิตนี้มีฐานของเขา ความเห็นอันนี้มันจะเห็นเป็นการเป็นงานขึ้นมา การทำงาน

ของเรา เราทำหน้าที่การงาน เวลาของเรามีขนาดไหน นี่หมดเวลาทำงาน วันนี้เราพักไว้ก่อน นี่คืองานทางโลกนะ

แต่ในวิปัสสนา ถ้าจิตมันไม่สงบ ทำไม่ได้หรือ เพราะจิตมันไม่สงบ กำลังมันไม่พอ สิ่งที่กำลังมันไม่พอ มันไม่เป็นหน้าที่การงาน เราหาเอกสารไม่ได้ เราหาสิ่งต่างๆ เป็นการทำงานไม่ได้ เพราะอะไร เพราะกำลังมันไม่มี มันเอาสิ่งนี้ออกมาไม่ได้ สิ่งที่ว่า เป็นนามธรรมแล้วเชื่อไม่ได้ เชื่อไม่ได้นี่ เวลาประพฤติกปฏิบัติเข้าไป มันจะเห็นของเขาไปตามสัจจะความจริงของเขา

ถ้าจิตสงบเข้ามาวิปัสสนาจะเห็นกาย เห็นกายตั้งไปให้แปรสภาพไป ให้สอนจิตว่าสิ่งนี้มันเป็นไตรลักษณ์ มันเป็นการเกิดขึ้น ตั้งอยู่และดับไป มันไม่เป็นสัจจะความจริง แต่มันเห็นโดยจิตเห็น โดยดวงตาของใจ ขณะที่เราเป็นมนุษย์นี้ทุกคนก็รู้นะ เกิดมาแล้วต้องตายๆ ตายไปแล้วมันเป็นสัญญาอารมณ์ มันเป็นความรู้สึก เพราะเราเป็นชาวพุทธ เราฟังธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สิ่งนี้เป็นสุขุมยปัญญา มันถึงฆ่ากิเลสไม่ได้ไง มันเป็นอดีต-อนาคต

ขณะที่มีการกระทบกระเทือนกัน ขณะที่ว่าในครอบครัวเรามีผู้ที่เสียชีวิตไป ก็ปลอบใจกันไป ปลอบใจไปสภาวะแบบนั้น ปลอบใจอย่างนี้มันก็เป็นเหยื่อ มันก็ต้องหมุนเวียนไปในวัฏฏะ แต่ถ้าเราวิปัสสนา เราใช้ความสงบของใจ แล้วน้อมไปที่กาย สิ่ง que เห็นนี้มันปลดปล่อยได้นะ ถ้ามันปลดปล่อยได้ เวลาจิตมันแปรสภาพให้เราเห็น มันเห็นสิ่งที่มันเป็นปัญญาไง เพราะมันไม่ใช่ความจริง มันเป็นสมมุติอันหนึ่ง

ความเป็นสมมุติอันหนึ่ง ร่างกายเป็นสมมุติอันหนึ่ง เพียงแต่เราสร้างสมบุญญาธิการมาสถานะเกิดเป็นมนุษย์นี้เท่านั้นเอง พอมันแปรสภาพอันหนึ่ง จิตมันก็ปล่อย นี่ธรรมโสดคือเห็นความเป็นไปของมันก่อน เห็นความเป็นไปของมันจากจิตได้สำนึกจากภายใน

ถ้าเห็นความเป็นไปของจิตได้สำนึกจากภายใน มันก็ปล่อย ปล่อยก็จะมีคว่าง ความสุขอย่างนี้หาไม่ได้จากที่อื่น หาไม่ได้เลยในโลกนี้นะ หาได้จากการวิปัสสนาญาณของผู้ที่ประพฤติกปฏิบัติจะมีความสุขมาก ปล่อยวางขนาดไหน จนคิดได้นะ คิดว่าสิ่งนี้เป็นความสุข สิ่งนี้เป็นความปล่อยวาง เข้าใจว่าสิ่งนี้เป็นธรรม สิ่งนี้เป็นธรรม แต่เป็น สัพพะ ธมฺมา อนตฺตา สภาวะธรรมที่เกิดขึ้นจากการประพฤติกปฏิบัติของเรา พอสภาวะธรรมที่เกิดขึ้นมาจากเราเชื่อธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราทำความสงบของใจเข้ามา แล้วยกขึ้นวิปัสสนาไปเป็นสภาวะธรรม

แต่ถ้าเป็นสภาวะสังจะความจริงเป็นอริยสัง มั่นวิปัสสนาบ่อยครั้งเข้า จนมันปล่อย มันขาด สิ่งที่ขาด สิ่งที่เป็นสมมุติ นี่สมมุติ ภายนี้เป็นสมมุติ จิตนี้โดยกิเลสมันครอบไว้เป็นสมมุติ แต่ตัวจิตเองถ้ามันพ้นจากกิเลสมันเป็นของจริง มันเป็นวิมุตตินะ แต่เพราะมันมีกิเลส เพราะมันมีอวิชชาครอบมันไว้ มันถึงเป็นสมมุติ ถ้าเป็นสมมุติอย่างนี้

สิ่งที่กายเป็นกาย จิตเป็นจิต ทุกข์เป็นทุกข์ มันแยกออกจากกัน ต่างอันต่างจริงนะ สิ่งที่เป็นสมมุติมันแยกออกจากกันต่างอันต่างจริง แยกกันอยู่ได้ เก๋ๆ เจินๆ สิ่งที่เป็นสังโยชน์ร้อยรัดอยู่ เหมือนกับเราเข้าเพื่อร่างกายนี้ไว้ มันปลดได้ สิ่งที่ปลดได้ ปลดจากสภาวะปัญญาของเรา ปัญญาอย่างนี้เกิดขึ้นมาจากสมาธิ เกิดขึ้นมาจากฐานรองรับ

สิ่งนี้มีสมาธิเป็นฐานนะ มีสมาธิเป็นฐานแล้วมันจะเกิดปัญญา เป็นโลกุตตรปัญญา เป็นภวานามยปัญญา แล้วโดยทำงานที่ถูกต้อง ทำงานโดยชอบ ชอบเพราะวิปัสสนา เห็นกาย เห็นจิต วิปัสสนาโดยชอบ โดยชอบความรู้สึกของใจมันมี โอปนยโก เรียกร้องสัตว์ทั้งหลายมาดู ความรู้สึกของเราเลย เราวิปัสสนาไปแล้วมันปล่อยว่างขนาดไหน เรียกร้องสัตว์ทั้งหลาย เรียกร้องสัตว์คือสัตว์ตัวเราก่อน เราผู้ข้อง แต่ก่อนกิเลสตัดหาความทะยานอยากมันอยู่ในหัวใจเป็นอวิชชา มันไม่เข้าใจสิ่งนี้ มันไม่รู้สิ่งนี้ มันจะเรียกร้องสัตว์มาดูอะไร

ขณะที่มันเห็นสังจะความจริงอย่างนี้ มันก็เรียกร้องสัตว์ผู้ข้อง ใจสัตว์มนุษย์ที่เรา นั่งอยู่นี้ ใจหัวใจ ใจจิตดวงนี้ ใจจิตดวงนี้เห็นสภาวะธรรมแบบนี้ ใจดวงนี้เห็นก่อน พอเห็นสภาวะแบบนี้มันปล่อยต่างอันต่างจริง สังโยชน์ขาดออกไป สิ่งที่ยึดสักร่างทิวิฐิความเห็นว่ากายนี้เป็นเรา สิ่งนี้เป็นเรามันปล่อยโดยหัวใจนะ มันปล่อยโดยจิตได้สำนึก ปล่อยโดยสังโยชน์จากภายใน มันก็เป็นมนุษย์อย่างปกตินี้แหละ หัวใจมีความสุขมาก ขณะที่ปัญญานำมาทำให้เกิดขึ้นมา สุกท้ายแล้ว ปล่อยผ่อนคลายออกมา มันก็ออกมาเป็นอกุปปธรรม เป็นสภาวะธรรมตามความเป็นจริง ไม่ใช่ธรรมคุณนะ ถ้าธรรมที่ผุดขึ้นมา สภาวะธรรมที่เราใช้ปัญญา เราใช้ความคิด เวลาธรรมผุดขึ้นมา มันจะมีสังจะความจริง เห็นคำตอบของความสงสัย มันจะปล่อย มันจะโล่งไป อันนั้นเป็นธรรมคุณ

แต่ขณะที่เราใช้วิปัสสนาญาณ ได้ใช้ปัญญาของเรา มันเกิดการกระทำ กิจจญาณ สังจญาณ เกิดจากการกระทำของงานของใจ งานของใจมันใช้ปัญญาญาณจากภายในย้อนกลับเข้ามาชำระให้จิตนี้สะอาดขึ้นมา สิ่งที่มันชำระให้มันสะอาดขึ้นมา จนมันเป็นอริยสัง มันเป็นสังจะความจริง ยถา

ภูตัง มันปล่อยวางตามความเป็นจริง ญาณหยั่งรู้ ญาณทัสสนะว่าสิ่งนี้เป็นอกุปกรรม สิ่งนี้จะคงที่ กับจิตนี้จะตลอดไป

ถ้ามันคงที่กับจิตนี้ตลอดไป มันเป็นอกุปกรรม อฐานะ มันจะไม่เคลื่อนจากนี้เลย สิ่งที่มีมัน ไม่เคลื่อนจากนี้ จากเป็นภาระรุงรังจากภายนอก ปลดเปลื้องเข้ามาเป็นภาระรุงรังจากภายใน เปลื้องใจออกไปโดยให้อารมณ์ความรู้สึกจากโลก ปล่อยวางโลกียปัญญาไว้ จนมันเกิดโลกุตตร ปัญญา โลกุตตรปัญญานี้มันเป็นอริยสัจ มันเป็นสัจจะความจริง แล้วมันก็ไปปลดเปลื้องกิเลสจาก ในหัวใจออกไปชั้นหนึ่ง

สิ่งที่ปลดเปลื้องออกไปชั้นขึ้นมา ใจดวงนี้มันเข้าใจสัจจะความจริงอย่างนี้ มันถึงเห็นความจริงความเป็นไปจากภายใน มันถึงจะเป็นงานภายในใจ เวลาเราเกิดมามีศรัทธา ศรัทธาในศาสนา แล้วศรัทธาในศาสนาเขาทำกันโดยเป็นพิธีกรรม เห็นแล้วมันสลดสังเวชใจ สิ่งที่สลดสังเวชเพราะอะไร เพราะคุณธรรมในศาสนาพุทธเรามีมหาศาลเลย แล้วคุณธรรมในศาสนาพุทธเรานั้นเกิดจากหัวใจ จากเป็นความภายใน

ถ้าเกิดจากความภายใน ความสงบ เป็นความสุขอย่างยิ่ง แม้แต่แค่ทำจิตสงบ มันก็มีความสุขแล้ว ถ้ามีความสุข มันก็ไม่ไปเบียดเบียน สังคมก็มีความร่มเย็นเป็นสุข ทุกคนไม่เบียดเบียนกัน สังคมจะมีความวุ่นวายไหม สังคมไม่เอารัดเอาเปรียบกัน สังคมอย่างนั้นมันเป็นสังคมร่มเย็นเป็นสุข นั่นเป็นสังคมนะ

แต่วิภูฏะ จิตนี้เกิดตายตลอดไป จิตนี้เกิดตายในวิภูฏะ เวลาเรามาใช้ปัญญาญาณจากภายใน เราใช้ปัญญาทำลายสักกายทิฐิความเห็นผิดของใจ จนจิตมันฉลาดขึ้นมา มันเห็นสัจจะความจริง จนเป็นอกุปกรรมว่า กายนี้ไม่ใช่เรา เรานี้ไม่ใช่กาย เราจะไม่หมุนเวียนไปในวิภูฏะ ในสังคมเขาร่มเย็นเป็นสุข เขาก็ต้องหมุนเวียนไปในวิภูฏะ เขาไม่มีต้น ไม่มีปลาย

แต่ขณะที่เป็นอกุปกรรมขึ้นมา ถ้าจะเกิดตายก็อีก ๗ชาติเท่านั้น อีก ๗ชาติเท่านั้นนะ เพราะมันมีแรงขับเคลื่อนอันละเอียดในหัวใจ แต่ถ้าเราทำได้ขนาดนี้ มันมีหนทาง คนเราทำงาน แล้วมันมีความเจริญรุ่งเรือง ทุกคนก็ทำงานด้วยความสะดวกนะ เวลาเราทำงานใหม่ๆ เราต้องฝึกงาน เราต้องพยายามปฏิบัติให้เข้าใจ นั่นมันเป็นหน้าที่การงานจากภายนอก

การประพฤติปฏิบัติจากภายในก็เหมือนกัน มันเป็นงานของใจ เวลานั่งทำสมาธิ งานข้างนอกเขาต้องอาบเหงื่อต่างน้ำ เพื่อเป็นผลงานของเขาขึ้นมา ขณะงานของเรา ในทางจงกรมเราต้องเคลื่อนไหว ขณะนั่งสมาธิเราต้องให้ร่างกายนี้สงบ เพื่อให้หัวใจเข้ามา แต่ขณะที่มันเป็นปัญญามันต่อสู้กันรุนแรงนะ นั่งอยู่อย่างนี้แต่ปัญญามันต่อสู้กันจากภายใน ระหว่างกิเลสกับธรรมมันประหัดประหารกันในหัวใจ

ในหัวใจนะ ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติล้มลุกคลุกคลานขนาดไหน มันก็รู้ว่าความล้มลุกคลุกคลานขนาดไหน ขณะที่เรามีกิเลสมันแรงกว่า กำลังเราน้อยกว่า มันจะลุกต่ำเข้ามา เราไม่รู้จะสู้สิ่งใดเลย จนถึงที่สุดนะ เราต้องอดนอน เราต้องผ่อนอาหารเพื่ออะไร? เพื่อบั่นทอนกิเลสจากภายนอกเลย ถ้ากิเลสมันมีกำลังมาก มันก็จะมีสิ่งที่เล่ห์เหลี่ยมของมันที่ทำให้เราล้มลุกคลุกคลาน

ขณะที่เราไปตัดทอนมัน เราอดนอนผ่อนอาหาร มันทำให้เราทุกข์เรายาก แต่กิเลสมันก็ต้องอ่อนไปด้วย การต่อสู้จากภายนอก แล้วการต่อสู้จากภายใน ฉะนั้นมันอ่อนไปด้วย ปัญญาเราก็เกิดขึ้นมาได้ ขณะที่เราอดนอนผ่อนอาหาร มันจะมีสิ่ง กิเลสมันจะยุแห่ยหมดเวลา เรามีความทุกข์ เราทำอย่างนี้มันไม่เป็นมัจฉิมาปฏิบัติ ถ้าปัญญามันเกิดนะ มันจะล้มสิ่งนี้ไปหมดเลย สิ่งที กิเลสมันจุดไฟขึ้นมา เพื่อจะเผาความเพียรของเราให้ล้มลุกคลุกคลาน เราจะเอาสิ่งนี้เข้าไปต่อต้าน

สิ่งที่โลก อาหารเดี๋ยวนี้เป็นอุตสาหกรรม อุตสาหกรรมเขาผลิตออกมามหาศาลเลย สิ่งที่เป็นอาหาร กินก็ตาย กินมากก็เหมือนชุกก กินจนท้องแตกมันก็ตาย สิ่งนี้มันเป็นปัจจัยเครื่องอาศัยคนที่ฉลาด เขาก็ทำธุรกิจของเขา สิ่งนี้มันมีมากมายมหาศาล เรากินขนาดไหนมันก็มีของมันอย่างนั้น เขาผลิตขึ้นมาได้ตลอดไป

แต่ถ้าเราเชี่ยวชาญอาศัย สิ่งนี้มันเป็นสมมุติ เป็นโลก จนเขาทำกันจน สิ่งมีมากมายมหาศาล แต่ถ้าเราเอาใช้ดำรงชีวิต ชีวิตนี้คุณค่าของความรู้สึก คุณค่าของหัวใจมันสำคัญกว่าสิ่งนี้มาก เราอดมันเพื่อเป็นวิธีการ อดมันเพื่อจะให้กิเลสมันยุบยอบตัวลง แล้วถ้าปัญญามันเกิดขึ้นมา มันก็ฟาดฟันกันระหว่างกิเลสกับธรรมในหัวใจ ความเพียรเราก็ดำเนินต่อไป ความเพียรเราก็ก้าวหน้าไปเรื่อย กิเลสมันก็อ่อนตัวลงๆ ความสงบก็ทำได้ง่าย หัวใจก็เบา ความสงบก็เกิดขึ้นมา ความสุขก็เกิดขึ้นมาจากหัวใจเป็นครั้งคราวนะ

ในการประพฤติปฏิบัติมันจะมีความทุกข์ไปตลอด ความเพียรนี้เป็นความทุกข์ งานของโลก ขณะที่เป็งานของวิภูษะ งานของการดำรงชีวิตช่วงชีวิตหนึ่ง แล้วต้องตายไปเวียนไปตาม

โลก เขาต้องทำงานกัน เขายังต้องมีเขาวนั้มีปัญญานะ เขาจะไม่หลงไปในโลกให้กระแสบ้างไป ใครฝืนกระแสบ้าง ใครทำสินค้าใหม่ คนนั้นจะมีโอกาสมากกว่า ใครไปตามกระแส เวลาเขามีสินค้า เราก็ก็นำทำตามเขา แห่ตามกันไป ไปข้างหน้าก็จะไปติด ตลาดไม่มี มันก็จะไปตายกันหมด

นี่ก็เหมือนกัน โลกเขาเป็นอย่างนั้น เราย้อนกลับมาจากภายในของเรา เราทวนกระแสไปตลอด ทวนกระแสไปในวัฏฏะ มันก็มีกำลังของเราขึ้นมา ความเพียรเราก็ก็นำขึ้นมา ความเพียรงานของโลกแอบเหวี่ยงต่างน้ำเขาก็ยังทำกัน เขาก็ต้องมีเขาวนั้มีปัญญา ในการประพฤติปฏิบัติ กิเลสมันเกิดขึ้นมาจากในหัวใจ

ในการประพฤติปฏิบัติธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามีสติ ถ้ามีสติความเพียรนั้นก็เป็ความเพียรชอบ ถ้าขาดสติมันก็เหมือนเครื่องยนต์กลไก เหมือนหุ่นยนต์ หุ่นยนต์มันมีเครื่องยนต์กลไก มันทำแล้ว มันทำเป็นรอบของเขา มันก็ทำซ้ำทำซากอย่างนั้น นี่ก็เหมือนกัน ถ้าไม่มีสติ มันก็เหมือนกับหุ่นยนต์ มันทำไปแล้วมันสักแต่ว่า ผลก็จะไม่เกิด

แต่ถ้ามีสติ เวลาเราเหนื่อย เราเพลีย เราล้า มันก็มีอาการอย่างนั้นขึ้นมา เราก็ก็นำสติกลับมา มันสะเทือนใจ นี่ขาดสติแล้ว สติก็พร้อมขึ้นมา มันจะเป็นอย่างนี้ ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติใหม่ๆ จะเป็นอย่างนี้ จนมีความชำนาญนะ มีความชำนาญขึ้นมา เวลาทำขึ้นมาสติต้องพร้อมก่อน ถ้าพร้อมขึ้นมา สติคือ ความรับรู้ของใจ สตินี้ ความระลึกของใจ ใจรับรู้ได้

ถ้ามีสติ ขณะเราทำความเพียร ความเพียร คำบริกรรมต่างๆ มันทำให้จิตนี้สงบเข้ามา เพราะมีสติ มันไปปลุกเร้าความรู้สึก คือตัวธาตุรับรู้สิ่งต่างๆ รับรู้ในการประพฤติปฏิบัติ แต่ถ้าเป็นกิเลสนะ มันปลุกตัวธาตุรู้ ให้รับรู้สิ่งที่เป็ต้นเหตุความทะยานอยาก กิเลสคิดคาคบ คาคาคบออกไป เราทำอย่างนั้น อีกเจ็ดวันแปดวันจะผลสำเร็จ อีกเก้าวัน ร้อยวันจะเป็ผลสำเร็จ ถ้ากิเลสมันไปปลุกเร้าให้ธาตุรู้ออกไปอย่างนั้น มันมันเป็กิเลส สติเราก็ก็นำไว้ แล้วเราทำความเพียรชอบ สติชอบ เพียรชอบ งานชอบ

สิ่งที่เป็งานชอบ ถ้าจิตสงบมาเราก็ก็นำไปวิปัสสนา วิปัสสนา เห็นใหม่ ในร่างกายของมนุษย์มันมีสิ่งต่างๆ ที่ขับเคลื่อน เพราะมันจะเป็การดำรงชีวิตของมัน ในจิต ในธาตุรู้มันอาศัยนะ อาศัยสิ่งที่ขับเคลื่อน ชั้นอย่างหยาบ ชั้นอย่างกลาง ชั้นอย่างละเอียด ขับเคลื่อนออกมาเป็สักร่างกัฏฐิ มันก็เป็สิ่งที่หยาบๆ หยาบๆ คือ มันหลงผิดในตัวมันเอง หลงผิดในร่างกายนะ

ถ้าเราเข้าใจสัจจะความจริงว่า ร่างกายมันเป็นสักแต่ว่า เพราะเราเกิดมาด้วยบุญกุศล มันถึงเป็นมนุษย์ เราถึงมีร่างกายนี้ขึ้นมา พอเข้าใจปล่อยวางขึ้นมา สัจจะความจริงเป็นอกุศลกรรมเข้ามา มันออกมาเห็นสักกายทิฐิ ปล่อยวางสักกายทิฐิเข้ามา มันเป็นอุปาทานในกายนี้ เราก็วิปัสสนา นี่วิปัสสนาด้วยปัญญาของเราให้เป็นงานชอบ วิปัสสนาซ้ำแล้วซ้ำเล่า นี่คืองานภายใน

งานภายใน งานของใจ วิปัสสนา สิ่งที่วิปัสสนาคือ ยกกาย เวทนา จิต ธรรมอย่างกลาง ขึ้นมาใคร่ครวญ ใคร่ครวญโดยมีสัมมาสมาธิ ถ้ามีสัมมาสมาธิมันจะจับกายได้ ถ้าไม่มีสัมมาสมาธิมันเป็นสัญญาอารมณ์ มันเป็นกาย มันเป็นอุปกิเลส มันเป็นสิ่งต่างๆ ที่ โอภาส ความสว่างไสว ความต่างๆ เป็นอุปกิเลสทั้งหมดนะ มันติดไปทั้งหมดละ สิ่งนี้มันเป็นสิ่งที่ว่าให้จิตไปเกาะเกี่ยว ให้จิตไปรับรู้

แต่ถ้าเป็นวิปัสสนาญาณ มันเป็นปัญญา มันเป็นจิตให้จิตทำงาน จิตทำงานเพราะจิตมันมีกิเลสในตัวมันเอง เวลาทำงานมันเอาตัวมันเองออกทำงาน ทำงานในอริยสัจ ในมรรคญาณ ในมรรคญาณมันก็เท่ากับพอกตัวมัน พอกตัวด้วยอะไร? พอกตัวด้วยพาใจนี้ พาจิตนี้ออกเห็น ให้เห็นกาย เวทนา จิต ธรรม กายกับจิต

กายกับจิตนี้มันมีสิ่งที่เป็นต้นหาคความทะยานอยาก มันเป็นอนุสัย มันนอนเนื่องมากับความรู้สึกอันนี้ เวลาวิปัสสนาไป สิ่งที่เป็นอนุสัยมันก็บางลง จากลง สิ่งที้งลงมันก็ปล่อย สิ่งทีปล่อยกาย ระหว่างกายอย่างละเอียด พอปล่อย ถ้าเป็นปัญญาเป็นพิจารณาภายในนะ เห็น...เห็นความเป็นไปนะ มันระเหยเป็นน้ำ เป็นดิน เป็นไฟ

ถ้าเราพิจารณาเห็นกาย นึกถึงกาย นึกถึงไฟ ไฟจะเผาปี้บ มันจะปล่อยหมด ว่างหมด พิจารณาเห็นกาย เป็นน้ำ น้ำจะออกไป สิ่งออกไปมันจะกลับเป็นธาตุดิน ธาตุน้ำ ธาตุลม ธาตุไฟ จิตมันจะปล่อยมา พิจารณาจิตก็เหมือนกัน เป็นขั้นธ้อย่างละเอียด งานอย่างนี้มันเกิดขึ้นมาจากภายใน เกิดขึ้นมาจากหัวใจ เกิดขึ้นมาจากอำนาจวาสนา อำนาจวาสนา เห็นไหม อยู่ในมือเรานะ ถ้าอำนาจวาสนา คนที่ปฏิบัติยากรู้ยากเพราะอะไร เพราะเราสร้างสมของเราไว้อย่างนี้ แต่การประพฤติปฏิบัตินี้ทำให้เกิดความชำนาญ

การปฏิบัติ คูสิ นักกีฬาบางคนทักษะเขาไม่ดี แต่การฝึกซ้อมเขาดี เขามีความตั้งใจ คนเราทักษะดีมากแต่ก็เลยฝึกซ้อม เห็นว่าเรามีทักษะ เราเป็นนักกีฬาที่มีเขาวนปัญญา ไม่ฝึกซ้อมแล้วประมาทนอนใจ นักกีฬาคนนั้นนอนาคดเขาไม่รู้งเรื่องหรือก ถ้านักกีฬาคนไหน แม้แต่ทักษะไม่ดี

แต่เขามีหัวใจ เขามีความจงใจ เขาพยายามทำของเขา อนาคตเขา คนที่อยากเอาเขาร่วมงาน ก็อยากเอาเขาร่วมงานมาก

นี่ก็เหมือนกัน ในเมื่ออำนาจวาสนาอยู่ในมือของเรา เราประพฤติปฏิบัติมันจะรู้ยาก มันจะทำได้ ไม่ได้ แต่เพราะความเพียรของเราเพราะอะไร เพราะเราทำของเรามาแล้ว เราเห็นผลของเรามาแล้ว เราเห็นการเป็นไปของเราแล้ว เราก็ถูกใจจากความล้มลุกคลุกคลาน มันก็ยืนตัวของเรารุ่งขึ้นมา มันก็ปล่อยวางเป็นขั้นเป็นตอนขึ้นมา เป็นขั้นเป็นตอนนะ

คำว่า”ขั้นตอน” เพราะมันปล่อยแล้วจิตมันจะบางลง ก็เลศค้นหาความทะยานอยาก เวลาทำความสะอาด เหมือนเราทำซักความสะอาดสิ่งของต่างๆ สกปรกมาก เวลาเราชะล้างมันก็สะอาด ขึ้นมาเล็กน้อย ความสกปรกก็ยังมิอยู่ เราก็ทำความสะอาดต่อไป ความสกปรกนั้นก็น้อยลง ๆ

นี่ก็เหมือนกัน วิปัสสนาต้องทำอย่างนี้ ถ้าสะอาดบริสุทธิ์สิ่งนี้เราจะไปชำระล้างอะไร เพราะของที่สกปรกเราทำความสะอาดหมดแล้ว นี่ก็เหมือนกัน ขณะที่เราชะล้างไปเรื่อย ถ้ามันยังมีความสกปรกอยู่ ก็มันเห็นกาย เห็นจิต มันวิปัสสนาได้ ชำระล้างไปจนกว่ามันสะอาดนะ สิ่งที่เป็นสะอาด เวลากายกับจิตมันแยกออกจากกัน โดยสัจจะความจริง เป็นอนุปปกรรม กายกับจิตแยกเวียงเวียงหมดเลย

สิ่งที่เวียงเวียง สิ่งนี้เป็นความสุข ความสุขเกิดขึ้นมาจากการเราประพฤติปฏิบัติ เวลาจิตมันว่าง จิตมันปล่อยวาง มันก็เป็นความสุขอันหนึ่ง ขณะที่เราพิจารณาไปจนถึงที่สุดมันขาดออกไป มันเป็นที่กำราคะ ปฏิฆะอ่อนตัวลง สิ่งที่อ่อนตัวลง นี้อ่อนตัวลงไป สิ่งที่เป็นอนุสัยจากในหัวใจ อ่อนตัวลง ว่างหมดเลย มีความสุขมาก ความสุข เห็นไหม

ถ้าเป็นเจโตวิมุตติกำหนดขึ้นมาจะว่าง คิดเป็นความว่างหมดเลย แต่ถ้าเราเป็นปัญญาวิมุตตินะ สิ่งนี้มันว่างขนาดไหน ถ้าเราเคลื่อนไป มันมีปัญหาไป เจโตวิมุตติหมายถึงว่า เราเห็นสภาวะโดยกาย เห็นสภาวะของมันปล่อยวาง ว่างหมด

แต่ถ้าเป็นปัญญาวิมุตติ พิจารณาจิตหรือพิจารณากายก็แล้วแต่ มันปล่อยมามันมีความรู้สึก มันว่างเหมือนกัน ขาดเหมือนกัน แต่ไม่ค่อยติด เจโตวิมุตติติด ติดเพราะว่าสิ่งที่มันเป็นความว่างไป มันไม่ค่อยขี้ขี้ใจ ถ้าขี้ขี้ออกไป ยกออกไป ว่างติดสภาวะแบบนั้น กายกับจิตหมดเลย กาย

เป็นกาย จิตเป็นจิต สิ่งต่างๆ ปล่อยหมดเข้าใจว่าเป็นกรรมใจ เข้าใจว่าเป็นกรรมมันก็ยิ่งเกิดอีก กาม
 ราคะ ปฏิฆะอ่อนลง เหมือนมันไม่มีกามเลย

แต่ถ้าขยับออกมา ถ้าไปจับถึงกายได้เป็นอสุภะ ถ้าถึงขยับออกไปเห็นจิตนะ ตัวจิตเป็น
 ตัวกามราคะ ตัวที่เราจะปลดเปลื้องไปเรื่อยๆ ถ้าปลดเปลื้องสิ่งที่เป็นขั้นๆ สิ่งที่ควบคุมจิตอยู่ ขั้น
 ไม่ใช่จิต จิตไม่ใช่ขั้นๆ สิ่งที่เป็นขั้นเพราะอะไร เพราะตัวพลังงานมันอาศัยสิ่งนี้เป็นช่องทาง

คูสิ เราเป็นผู้ที่ทำธุรกิจ สิ่งที่เขาควบคุมนโยบาย เขาแค่ควบคุมนโยบายนั้น แล้วบอกให้
 ผู้จัดการ ให้สิ่งที่บริษัทนั้นออกไปทำธุรกิจต่างๆ จากภายนอก

นี่ก็เหมือนกัน ขั้นเป็นสิ่งที่รับรู้จากในวิญญูะนี้ สื่อความหมายในวิญญูะนี้ จิตออกหาเหยื่อ
 อย่างนี้ ถ้ามีกิเลสตัดหาความทะยานอยากคือเป็นอวิชชา สิ่งที่ว่าอวิชชาคือตัวพลังงาน แล้ว
 ส่งออกมาจากขั้น ส่งออกมาจากขั้น สิ่งที่เราปลดปล่อยจากกาย กายคือสิ่งที่เราหลงผิดในกาย แล้ว
 อุปาทานในกาย เพราะมันยังบังอยู่เรื่องกามราคะ ถ้าจับตัวขั้นอย่างละเอียดได้ มันเป็นอสุภะ

สิ่งที่เป็นอสุภะ การประพฤติปฏิบัติคืออสุภะคือว่า สิ่งที่คุณคิดของใจ สิ่งที่ว่าป็นธรรมชาติ
 ของจิต จิตนี้เป็นธรรมชาติอย่างนี้ ความสับสน ความดำรงเผ่าพันธุ์ของจิตอยู่ตรงนี้ไง ถ้าอยู่ตรงนี้
 การประพฤติปฏิบัติ ถ้าผ่านกามราคะไป พรหมจรรย์ของภิกษุจะอยู่โดยสุขสบายเลย แต่ถ้ามันยังมี
 สิ่งนี้อยู่ นะ พอมันสะเทือนใจนะ มันสะทิดใจอย่างใด มันก็เข้าไปตรงนี้ เข้าไปความรู้สึกอันนี้
 เพราะอันนี้เป็นพลังงานขับเคลื่อน อันนี้มันสิ่งที่ว่าโอหะๆ คือจิตมันเกิดในกามภพใจ

สิ่งที่กามภพ คูสิ คูอย่างเทวดาสิ เทวดาเขาก็เสพกามกันอยู่แต่เป็นทิพย์ สิ่งเสพกามของ
 เทวดาเป็นทิพย์ ทิพย์นี้เพราะอะไร เพราะความเป็นไปของกามใจ สิ่งกามมันถึงเป็น... แต่ของเขา
 มันเป็นทิพย์ แล้วถึงเวลาเขาหมดอายุใจของเขา เขาก็หมดอายุใจของเขาไป แต่ขณะที่เป็นมนุษย์
 จิตหนึ่งคือ ความรู้สึกของเรา ความรู้สึกของเรามันอยู่ในหัวใจของเรา ความรู้สึกอยู่ในหัวใจของ
 เรา สิ่งนี้มันเกิดขึ้นก่อน กามราคะเกิดขึ้นจากจิตก่อน ถ้าจิตมันไม่เป็นกามราคะ สิ่งมันออกไป
 มันก็เหมือนท่อนไม้ท่อนฟืนใจ

คนมนุษย์ระหว่างหญิงชายมันก็เป็นธาตุเหมือนกัน เป็นธาตุนะ มันเหมือนท่อนไม้ท่อน
 ฟืน แต่เพราะความปรารถนาของใจต่างหากละ สิ่งความปรารถนาของใจสิ่งนี้ มันเป็นสิ่ง
 สะสมอยู่ในหัวใจ แล้วพลังงานที่ออกมาจากอวิชชามันไม่เข้าใจ สิ่งนี้พอประสานงานกัน พอจิตนี้

ส่งออกมาถึงกามราคะ สิ่งนี้ทุกอย่างจะตกลงที่กามราคะ สิ่งกามราคะ ปฏิฆะ กามราคะ กามราคะอันนี้มันต้องถูกกับจริตด้วย ถ้าเราจับตรงนี้ได้พิจารณาไปนะ มันจะให้ผลเป็นความรุนแรง เพราะมันจะเป็นการรื้อภพหรือชาติ

ถ้าเราพิจารณากามราคะจนกว่ากามราคะขาดออกไป ขันธ์กับจิตแยกออกจากกัน ถ้าขันธ์กับจิตแยกออกจากกัน จิตนี้เป็นหนึ่งเดียว เกิดเป็นพรหมแน่นอน ถ้าสิ่งที่ยังแยกออกจากกัน เพราะจิตกับขันธ์มันสมานกันได้ มันออกหาเหยื่อได้ สิ่งที่ทำเหยื่อได้ ยังเกิดในกามราคะ สิ่งที่เกิดในกามราคะ เป็นการพิสูจน์กันในวิทยาศาสตร์ทางจิตว่า การเกิดและการตายมาจากไหน การเกิดและการตาย สิ่งที่มาประพฤติปฏิบัติที่เรามาจากไหน อานาจาสนามาจากไหน มันจะเห็นง

แม้แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ย้อนไปบุพเพนิวาสานุสติญาณ จิตเกิดมาจากไหน ความสะสมของจิตมันซับซ้อนมานะ แต่การประพฤติปฏิบัติเราจะไม่เห็นสภาวะแบบนั้น เราพิจารณาของเราไปอย่างนี้ สิ่งนี้มันจะเกิดจากหัวใจ การเกิดและการตาย นรกสวรรค์มีหรือไม่มี มีจากตรงนี้ มีจากบุญกุศลอันนี้ มีจากสิ่งที่เป็นเหตุ แล้วเวลาถ้าไม่ได้ประพฤติปฏิบัติ เวลาตายจากนี้ เพราะเหตุอยู่ที่นี้ ผลมันต้องเกิดแน่นอน

ในเมื่อมีเหตุมันต้องไปสู่ผลอันนั้น แต่ขณะที่เราวิปัสสนานี้คือเรากำลังจะกำจัดเหตุใด เหตุของกามราคะ ถ้าเรากำจัดเหตุของกามราคะ เราทำลายเหตุทั้งหมด แล้วมันจะไปเกิดในกามราคะได้อย่างไร มันจะเกิดกามภพได้อย่างไร สิ่งที่เกิดในกามภพ เชื่อใจอันนี้มันทำให้เกิด เราถึงย้อนกลับมา มนุษย์ก็เกิดขึ้นมาเพราะเกิดจากกรรมของมารดา เพราะจิตปฏิสนธิ

แต่ขณะที่การเกิดของจิตดวงนี้ จิตผู้ประพฤติปฏิบัติอยู่นี้ จิตดวงนี้มันยังต้องเกิดอีก เพราะมันมีเหตุ มีเชื่ออันนี้ นี่เราย้อนกลับเข้ามาทำลายอันนี้ มันถึง...สิ่งที่มันพอใจใจ สิ่งที่มันพอใจคือ ความสวยงาม เป็นสุขะ เป็นสิ่งที่มันปรารถนา ความปรารถนาของจิตมันอยากลิ้มรสอย่างนั้นตลอดไป เราถึงต้องตั้งเป็นอสุกะ ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถ้า...ตั้งเป็นอสุกะคือ สิ่งที่เป็นความสกปรกโสภณ โดยสังจะความจริง โดยสมมุติ โดยธาตุ สิ่งนี้เป็นความสกปรกโสภณแน่นอน แน่นอน แต่เพราะกิเลสตัดหาความทะยานอยากมันให้เห็นเป็นของสวยงาม ของพอใจของมัน เราถึงต้องกำหนดจิตเข้ามา มันเห็นอสุกะจากภายในนะ

เวลาธรรมะที่เขาคุยกันอยู่นี้เขาคุยกันแต่เรื่องจากภายนอก เรื่องของสัญญาอารมณ์ เรื่องของร่างกายมนุษย์ไง แต่ขณะที่เห็นอสุภะมันเห็นจากตาของจิต เห็นจากภายใน เห็นตาของจิต ถ้ามีสมาธิมันถึงเห็นสภาวะแบบนี้ มันถึงรับภาพอย่างนี้ได้

ถ้าสมาธิไม่พอ ตั้งภาพไม่ได้ กำลังมันไม่เกิด เวลาวิปัสสนาอสุภะ มันไม่เคลื่อนไหว คือมันไม่แปรสภาพให้เห็นนะ ถ้ามันมีกำลังขึ้นมา มันจะแปรสภาพให้เห็น พอแปรสภาพให้เห็นมันก็ปล่อย พอปล่อยมันก็ว่างมาก แล้วมันก็เล็ดเหลี่ยมของมัน สิ่งนี้เป็นธรรมดา มันจะยุเหยยให้การประพฤติปฏิบัติล้มเหลวตลอดเวลา ถ้าเราล้มเหลว...

มันปล่อยขนาดไหน เราทำความสงบของใจ แล้วน้อมไป มันจะเห็นตลอดไปๆ เห็นแล้วพิจารณาไปซ้ำแล้วซ้ำเล่า มันอ่อนตัวลงๆ จนมันเข้ามานะ มันดึงเข้ามา มันจะเข้ามาถึงความรู้สึกของใจ มันไปชำระกันที่ใจ เพราะใจนี่ออกมาเอาที่ชั้นๆ ขณะที่ชั้นๆขาด ขาดออกไป กามราคะออกจากใจ ชั้นๆไม่ใช่อิจิต จิตไม่ใช่ชั้นๆ กามราคะขาด จิตนี้ปล่อยอสุภะ ปล่อยทันที ปล่อยที่จิต

ตัวจิตต่างหากเป็นตัวอสุภะ ตัวจิตต่างหากมีกามนี่จะไปเกิดในกามภพ ตัวจิตต่างหากปล่อยกามทั้งหมด ตัวจิตต่างหากปล่อย พอปล่อยออกมา มันก็ว่างหมด มีความสุขมาก ซ้อมไปเรื่อยเพราะเป็นสัจจะความจริง ในขั้นของอนาคามี ๕ ชั้น พิจารณาเศษส่วนอย่างนี้พิจารณาไปเรื่อย พิจารณาสິงที่เป็นความเกาะเกี่ยวของใจ ความเกาะเกี่ยวมันก็ปล่อยออกมา สิ่งที่เป็นอสุภะ-อสุภะมันปล่อยเข้ามา จนว่างหมด ย้อนกลับไป

สิ่งที่อารมณ์ของใจ สิ่งที่เป็นอวิชชานะ สิ่งที่เป็นสมมุติเราก็ปลดเปลื้องมาตลอด ปลดเปลื้องจากความฟุ้งซ่าน เพราะมันเอาชั้นๆอย่างหยาบๆ ความคิดอย่างโลก ความคิดโดยสัญญาอารมณ์นี้หยาบมาก แต่เวลาปัญญาเกิด โสคาปัตติมรรค มันละเอียดเข้ามา สกิทาคามรรคมันละเอียดเข้ามา อนาคามรรคมันสุดยอดเพราะอะไร เพราะมันต้องต่อสู้กันด้วยความรุนแรง แต่ด้วยความปล่อยวางขนาดนี้ขึ้นมาแล้ว

ถ้าโดยสมบูรณ์ละ โดยสมบูรณ์ตัวจิตปล่อยวางเข้ามาทั้งหมดเลย สิ่งต่างๆ อารมณ์ของจิตเราปลดเปลื้องออกหมด ก็เลศคัณหาความทะยานอยากของใจ ของจิต เราก็ปลดเปลื้องออกหมดแล้วตัวจิตละ ตัวจิตมันเป็นสิ่งที่เป็นอวิชา สิ่งที่เป็นพลังงานมันละเอียดอ่อนนะ มันอ้อยสร้อยมาก

คุณิ คุณิสิ่งที่ว่าเราจะทำสิ่งใดก็แล้วแต่ เราต้องมีอุปกรณ์ใช้ใหม่ เราต้องมีเครื่องมือไปทำงาน สิ่งทีเครื่องมือทำงาน คืออาการระหว่างขั้นซ้ทั้งหมดเลย แล้วเครื่องมือนี้ คนที่ทำงานอาศัย เครื่องมือนั้นทำงานตลอด มันปล่อยเครื่องมือนี้ทั้งหมด แล้วจะเอาอะไรไปทำลายตัวมันเองละ ถ้ามันเป็นโลก มันเป็นวัตถุ มันเป็นสมมุติไปอย่างนั้น

แต่ถ้าเป็นธรรมชาติ มันจะย้อนกลับเข้ามาในหัวใจ ย้อนกลับนะ ก็หัวใจ ตัวที่ใช้เครื่องมือ เรานี้แหละ ย้อนกลับมาทีนี้ ถ้าย้อนกลับมาทีนี้ ตัวที่เป็นอารมณ์ ตัวที่ปลดเปลื้อง ต้องปลดเปลื้อง ใจ ถ้าปลดเปลื้องใจ ใจปลดเปลื้องใจแล้ว มันก็ทำเป็นวิปัสสนาญาณเข้ามา ปลดเปลื้องกิเลสออก ทั้งหมดเลย จนถึงตัววิชา ตัวตอของจิตนะ ตัวของมันเห็นใหม่ ปัญญาที่ว่าเป็นปัญญาโดยสังขาร ความคิดใจ มันจะชำระกิเลสอย่างนี้ไม่ได้

อรหัตมรรคละเอียดมาก ย้อนกลับมาจับตัวนี้ได้ ถ้าจับตัวตอของใจ จับตัวใจใจ ตัวปลดเปลื้องความรู้สึกออกทั้งหมด แล้วปัญญาญาณ ปัญญาอย่างละเอียด มันซึมซับเข้าไปตัวจิตตัวนี้ กว่าตอของจิตตัวนี้ออกทั้งหมด ถ้าปลดเปลื้องจิตออกทั้งหมด สิ่งนี้เป็นเป้าหมายของศาสนาใจ

เราเป็นชาวพุทธ ศาสนาจากโลกภายนอก เขากลัวว่าเขาเกิดเป็นชาวพุทธ เขาไม่ได้ทำพิธีกรรม เขาไม่ได้ทำอะไรของเขา นั่นมันเป็นเรื่องการใช้ศาสนา เหมือนกับครูบาอาจารย์ว่า ศาสนาเหมือนของเล่น ทำเหมือนกันเล่นๆ อยู่กันโดยของเล่น แต่ถ้าคนจริงนะ ศาสนาถ้าของเล่น เราทำด้วยศรัทธาความเชื่อมั่นก็เปิดโอกาส เปิดให้บุญกุศลเข้ามาถึงหัวใจได้เต็มที่

ถ้าหัวใจเต็มทีนะ ถ้าคนเราหัวใจเกิดทุกข์ขึ้นมา มันสะเทือนใจขึ้นมา มันจะหาทางออก แต่ ถ้าคนมีอำนาจวาสนา ไม่ต้องเกิดทุกข์ มันเป็นการตั้งปัญหาขึ้นมาถามตัวเอง ตัวเองว่า เราจะเกิดจะตายอย่างนี้อีกนะหรือ เขาว่าเป็นความสุข ๆ กัน เรามีความสุขกับเขาไหม ความสุขอย่างนี้มันเป็นความสุขโดยอามิส ถ้าคนเขามีเงินมีทองเขาจับจ่ายใช้สอย มันก็เป็นความสุขชั่วแค่มีเงินใช้สอยเท่านั้นแหละ มันไม่คงที่หรอก

แล้วความสุขที่เป็นจริงในศาสนาเรา วิมุติสุข ที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประกาศธรรมอยู่ตลอดเวลา เรามีโอกาสใหม่ ถ้าเรามีโอกาส เราก็จะแสวงหาใจ มันจะทุกข์ มันจะยาก ความเพียรนี้ ความเพียรความทุกข์ของโลก ทำงานในหน้าที่การงานของโลกก็ทุกข์อย่างหนึ่ง การชำระกิเลสมันเป็นความทุกข์มากกว่านั้นนะ เพราะผลมันมหาศาล

ความทุกข์ของโลกเขา เขาทำมา เขายังดำรงชีวิตของเขาไป แต่ขณะที่เราทำความเพียรของเรา มันจะชำระกิเลส ความทุกข์นี้มันจะสิ้นสุดกัน มันจะจบขบวนการของความทุกข์ มันจะเป็นวิมุตติสุข สุขอย่างนี้ไม่ได้สุขโดยขั้นธ ไม่ได้สุขโดยเวทนา มันเป็นความสุขของมันโดยที่ไม่มีอะไรมาเจือปน เป็นความสุขล้วนๆ นี่เปลื้องจิตได้แบบนี้ มันจะเป็นผลประโยชน์ของผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ เอวัง